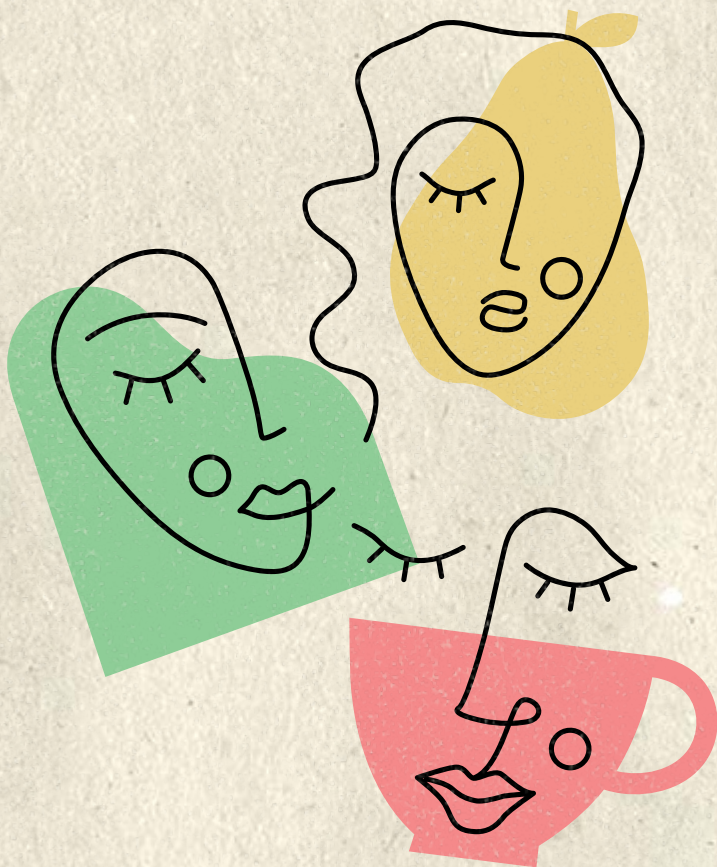

Zongora a fehér kastélyból

6.

GION NÁNDOR

GION NÁNDOR

Zongora a fehér kastélyból

GION NÁNDOR REGÉNYEI 6.

1. *Engem nem úgy hívnak*
2. *Postarablók*
3. *A kárókatónák még nem jöttek vissza*
4. *Sortűz egy fekete bivalyért*
5. *Az angyali vigasság*

GION NÁNDOR

Zongora a fehér kastélyból

Kalota Művészeti Alapítvány – Napkút Kiadó
Budapest, 2021

A kötet megjelenését a Nemzeti Kulturális Alap

és a Magyar Művészeti Akadémia

támogatta.

© Gion Nándor jogörököse, 2021
© Napkút Kiadó, 2021

Fényképek egy háborúról

Tél vége felé járunk. Ilyenkor már lucskosak az utak és sárosak a szőlősdombok, nyirkos hideg van odakint, és hideg van a szép tágas irodámban is, de én még ilyen hidegben is szeretek itt üldögelni, talán azért, mert már évtizedek óta igencsak kis lakásban lakom, ahol minduntalan elkeverednek a könyveim és a kéz-irataim, a szép tágas irodában viszont mindennek megvan a maga helye, meg aztán sokan elférünk itt, hatalmas asztal áll az iroda közepén, nemrégén még mi, okos szerkesztők gyakran körülültük az asztalt és általában okos dolgokat mondtunk egymásnak, de az utóbbi időben, főleg amióta a háború kitört, egyre ritkábban ülünk az asztal mellett, és egyre kevésbé vagyunk okosak, a nagy asztal azonban továbbra is szép és hasznos, sok minden elfér rajta, a kinagyított háborús fényképek is.

Szabó Zoltánnal nézegetjük a kiteregetett háborús fényképeket, és nem tudunk okosakat mondani egymásnak. Szabó Zoltán a világ egyik legjobb és egyik legizgágább fotóriportere, mindig olyan helyeken jár, ahol kellemetlen dolgok történnek, és fényképez rendületlenül, sok drága fényképezőgépet elloptak vagy erőszakkal elszedtek már tőle, de ő mindig szerez újabb fényképezőgépeket, és fotózza a kellemetlen eseményeket, a nagy utcai tüntetésekből is állandóan ott tolongott, még a rendőrségi könnygázbombák

sem zavarták, ilyenkor szódabikarbónát nyalogatott, mert szerinte a szódabikarbóna semlegesíti a könnygázt, és amikor arra nyugat felé kitört a háború, természetesen elment a harctérre is, nyakában ott lógtak a fényképezőgépek, talán még szódabikarbónát is rejtegetett a zsebében, de ez nem biztos, a harctéren manapság ritkán robbantanak könnygázbombákat, ott másfajta lövedékeket használnak. Akárhogyan is történt, Szabó Zoltán élve és fényképekkel tért haza a frontról, sőt még jófajta bort is hozott magával, mert arrafelé, ahol most fegyveres emberek lövöldöznek egymásra, évszázadok óta jófajta bor terem, a szőlőskerteket ma már kilyuggatták a tüzérségi lövedékek és egyébként is sár van mindenfelé, de a pincékben még takaros rendben állnak a boroshordók, ezek közül is sokat kilyuggattak már puska- és géppisztolyokkal a részeg és hazafias érzelmű egyenruhás emberek, Szabó Zoltán azonban még átmentett hozzánk valamennyit a régi jó borokból, hozott nekem is belőle, most együtt iszogatunk a fényképek fölött, ő nyilván a harctéren is iszogatott, elég gyűrött az arca, fényképei azonban simák és tiszták, jófajta bor kell ahhoz, hogy az ember figyelmesen megsejmelje őket. Szomorúak ezek a fényképek, szürkék és feketék a szétlőtt szőlősdombok, valamikor magam is jártam arrafelé, akkoriban zöld volt ott majdnem minden, és az emberek néha még irodalmunk állapotáról is érdeklődtek, és szakszerűen elmagyarázták a jó borok készítésének módját, a pincék ajtaja előtt ültünk fapadokon vagy

fatörzseken, ráláttunk a Dunára, és a jó borok titkait ismerő emberek elmondták, hogy a második világháború végén itt keltek át a dicsőséges, felszabadító hadsereg egységei, szétlótték a szőlőskerteket és borospincéket, és azóta itt már senki sem kíván ilyenfajta felszabadítást. Most mégis felszabadították őket még egyszer, mondja Szabó Zoltán, valamennyi boruk talán még maradt a domboldalakra vájt pincékben, és valamennyi bor nekünk is jutott, nézegethetjük hát a kinagyított fényképeket. Szomorúak a szétlőtt városokról és falvakról készült fényképek is. Ezeken a városokon és falvakon is átutaztam valamikor, az egyik faluban már alig tudtak magyarul beszélni a magyarok, más falvakban még szépen beszéltek magyarul, az egyik szép város szállodájában nem kaptam szobát, mert ostoba módon nem adtam borraivalót a portásnak, de mindezzel együtt szerettem ezt a tájéket, rossz érzés most csak romokat látni, és Szabó Zoltán elbeszélése sem szívderítő a harcvonalról; ő persze olyan messzire ment, amilyen messzire csak mehetett, talán még a szódabikarbónát is elővette, mindenesetre szemtanúja volt, amikor egy helybeli bortermelő, aki nagyon megunta már a felszabadítókat, pisztollyal rohant ki a pincéjéből, a felszabadítók azon nyomban belelőttek vagy három-négy golyót, a bortermelő eldőlt a romok között, élt és vérzett még vagy fél napig, Szabó Zoltán szerette volna lefényképezni és elvinni a mentőkhöz, de ezt természetesen nem engedték meg neki, mert az ellenségnek véreznie és szenvednie kell.

A szegény őslakó elvérzett hát, én meg még fényképet sem láthatok róla, és ekkor eljutunk a Süllő-szigetig. A Süllő-szigeten egyszer jártam, nem tudom pontosan, hogy miért, lehet, hogy azért, mert azt mondták, hogy rendkívül szép hely, és hogy nekem okvetlenül meg kell néznem. Megnéztem. Tényleg szép hely volt. A Duna jobb partjához ragadt egy keskeny bekötőúttal, hatalmas fák zöldelltek mindenfelé, a fák között szorgalmas emberek emeletes faházakat építettek, a faházakban villany világított, hideg és meleg víz folyt a csapokból, a faházak lakói naphosszat a víz mellett üldögéltek és horgásztak, leginkább nemes halakat fogtak ki a Dunából, leginkább süllőket, ezeket esténként nyárson megsütötték, jóízűen elfogyasztották, és jófajta bort ittak utána, a jófajta bort a folyómenti pincékből szerezték be. Kellemes, szép hely volt tehát a Süllő-sziget, igaz, hogy lakóinak békés életét időnként megbolygatták a szárazföldről a keskeny bekötőúton besurranó vaddisznók, melyek hangosan rőfögtek és feltúrták a veteményeskerteket, de a sziget lakói összefogtak és baltákkal lecsapták a vaddisznókat, vagy visszaűzték őket a szárazföldi erdőbe. Ma már nincsenek vaddisznók a szigeten, és régi lakókból is alig maradt ott valaki – mondja Szabó Zoltán. Egyenruhás emberek jöttek oda igen korszerű fegyverekkel, a vaddisznókat lelövöldözték, a békés horgászok meg sürgősen elhagyták faházaikat. Három ősz hajú öregasszony maradt még ott, ők egy nyomorúságos földszintes faházban laknak, ez a leg-

lepusztultabb faház a szigeten, de az öregasszonyok nem akarnak onnan kiköltözni, mert belefáradtak már a költözködésekbe, csöndesen tevékenykednek a házban és a ház körül, az egyik a veteményeskeretet gondozza, a másik a ház köré ültetett körtefákat nyesegeti, a harmadik meg leginkább zongorázik egy kopott, lehangolódott zongorán, bent a kis faházban. A minap kézigránátot dobtak a kertjükbe, a kézigránát nagyot robbant, de az öregasszonyok még akkor sem mentek el. Ennyit mond el nekem Szabó Zoltán, többet nem is mondhat el, mert vaddisznó módjára éppen csak besurranhatott a szigetre, a fegyveres hazafiak gyorsan kiebrudalták onnan, egyetlen fényképet készíthetett csupán a három öregasszonyról, pár szót váltott velük, egyikük az én nevemet is említette, talán hallott rólam, vagy talán ismert is valamikor.

Nézem a három ősz hajú öregasszony fényképét, és arra gondolok, hogy talán a Torontál nővérek lehetnek. Ők ismertek engem valamikor kamaszkoromban, és ők tényleg belefáradhattak a költözködésbe. Sokat költözködtek életükben, és mindig rossz időkben költözködtek. Az első, vagy az egyik, meg a második költözködésüknél én is segédkeztem. Akkor is rossz idők jártak. A második világháború véget ért már ugyan, de kegyetlen és rossz idők jártak még, és akkor is mocskos volt a tél vége.

I.

Közeledett a tavasz, a nádvágók levágták a nádat, aztán gyorsan elmentek a jégről, mert a jég olvadni kezdett a folyón, a házakról lecsorgott a hó, latyakosak lettek az utcák, a vetési varjak kirepültek a házak közül a mezőre, egy csúnya tél csúnya végén jártunk, de reméltük, hogy ezután csak szép tavasz következhet, kizöldül majd a letarolt nádas, kivirágoznak a fák, visszatérnek a vándormadarak, és mi hárman: Burai J., Szivel Sanyi és én elhatároztuk, hogy akkor majd szerelmesek leszünk. Azt is tudtuk már, hogy ki kibe lesz szerelmes: Szivel Sanyi Bognár Arankába, mert Bognár Aranka a közelünkben lakott és szorgalmas, talpraesett lány volt, sok kisebb testvérét főleg ő abajgatta, sőt ő gondoskodott Fodó tanár úr pólyás gyermekéről is, amikor Fodó tanár urat otthagyta a felesége, és Szivel Sanyi, aki sok fiútestvérével élt együtt igen elhanyagoltan, már ekkor eltervezte, hogy ha majd, mondjuk, tíz év múlva megnősül, Bognár Arankát fogja feleségül venni, mert ő bizonyára nem hanyagolja el gyermekeiket; én Vitkay Erzsibe akartam szerelmes lenni, aki lapos volt, mint a deszka, de szép arca és derékig érő haja volt, és nekem mindig a szép arcú és hosszú hajú lányok tetszettek; Burai J. pedig az árva, szőke és vérszegény Galac Ibolyát választotta, mert Burai J. mindig megszánta az elesett teremtményeket.

A lányoknak még nem szóltunk, hogy szerelmesek akarunk lenni beléjük, vártuk, hogy kizöldüljön a letarolt nádas, akkor majd szólunk nekik, és később, amikor már egészen szép lesz a tavasz, amikor már meleg lesz a föld és a mezők is zöldek lesznek, megkérjük majd őket, hogy egy este öltözzenek fehér ruhába, és akkor kimegyünk a lóúsztató mögé a folyókanyarhoz, leülünk a víz mellé, hallgatjuk a halak csobogását a vízben és a vízimadarak neszezését a nádasban, és a lányok nagyon szépek lesznek a fehér ruháikban ott a csillagos ég alatt a folyó mellett. Egy pillanatra ugyan felmerült bennünk a kétely, hogy van-e egyáltalán ezeknek a szegény lányoknak fehér ruhájuk, de aztán eszembe jutott, hogy elsőáldozó korukban talpig fehérben láttam őket a templomban, igaz, hogy azokat a ruhákat kinőtték már, de valahogy így okoskodtunk, hogy a régi kis fehér ruhákat is át lehet szabni, és a lányok mindenképpen eljöhetnek velünk egy este a folyókanyarhoz, szépek lesznek, és minden rendben lesz. Mindezt szépen kiterveztük, de közben megérkeztek a Torontál nővérek, és mi hirtelen a Torontál nővérekbe lettünk szerelmesek.

Hans Joachim Schröder házába költöztek be. Elátkozott nagy ház volt ez. Hans Joachim Schröder, egy szorgalmas német paraszt építette magának és utódainak, a kertet betelepítette körtefákkal, elég sok földet is szerzett magának, és felnevelt még két derék fiúgyereket is. Aztán jött a háború, a két derék fiú bevonult a győzedelmesen előrenyomuló német hadseregbe,

az apjuk talán még büszke is volt rájuk, de később a győzedelmes hadsereg kezdett visszavonulni, annyira visszavonult, hogy Hans Joachim Schröder rákerült a kitelepítendő németek listájára, akkor már nagyon aggódott a fiaiért, akik valahol Németországban verkedtek reménytelenül, ő meg várta a kitelepítést, de mintha megfeledkeztek volna róla, annyira megfeledkeztek róla, hogy meg is halt a saját szép nagy házában. A szomszédok tisztességgel eltemették a német temetőbe, és még a házat sem rabolták ki, mert alapjában véve kedvelték Hans Joachim Schrödert. A háború csakhamar véget ért, és akkor a Schröder-házba beköltözött egy Izidor nevű jövevény, aki bizonyára háborús hős volt, mert három pisztolyt is hordott magánál. A ház ekkortájt kezdett igazából elátkozódni. Izidor először is pisztolyaival agyonlövöldözte a körtefákat. Deszkadarabokat szegezett célpontokként a körtefák törzsére és délutánonként azokra lövöldözött, és megölte a körtefákat. Lehet, hogy a fák e nélkül is kipusztultak volna, mert senki sem gondozta őket, de mi meg voltunk győződve, hogy Izidor lövöldözte agyon a körtefákat. És Izidor ott a körtefák alatt agyonlőtte még Tarnóczki Balázst, a dohánycsempészt is. Emiatt sem történt semmi baja, nyilván azért, mert háborús hős volt és talán önvédelemre hivatkozott, pedig neki három pisztolya volt, Tarnóczki Baláznak meg egy sem, viszont maradt utána négy árva gyerek. A nagydarab sánta Dukay János, aki szintén háborús hős volt rengeteg érdemrenddel, ekkor azt

javasolta az embereknek, hogy legyenek módfelett kedvesek Izidorhoz, beszélgessenek vele barátságosan és meséljenek sokat családjukról, gyermekeikről. Az emberek megfogadták Dukay János tanácsát, módfelett kedvesek voltak Izidorhoz, elég sokáig tartott az erőlködésük, de Izidor végül mégiscsak felakasztotta magát. Azt hiszem, senki sem sajnálta, a szomszédok kivágták az agyonlőtt körtefákat, feldarabolták és elvitték tüzelőnek, aztán szép lassan a házat is kirabolták, és senki sem költözött be az elátkozott házba, amelynek gazdája belehalt a fiai miatti aggodalomba, a másik lakója felakasztotta magát, egy embert pedig megöltek a kertjében.

A Torontál nővérek most beköltöztek ebbe a házba. Lucskos tél végi délutánon érkeztek teherautóval, a teherautó meg volt pakolva bútorokkal, és Fodó tanár úr a mi osztályunkból rendelte oda a fiúkat, hogy leszedjük és becipeljük a házba a bútorokat. Verítkezve cipeltük a szekrényeket, ágyakat, asztalokat, székeket, és fél szemmel a Torontál nővéreket figyeltük. Hallottunk már róluk, mielőtt megjöttek volna. Hárman voltak: Márta, Zsuzsanna és Elvira. Elvira valamikor zenetanárnő volt, de a háború vége felé megbolondult, nem taníthatott tovább, bár ott bútorrakodás közben nem látszott rajta, hogy bolond, legfeljebb a szemei tetszettek furcsának, homályos füstszínűek voltak a szemei. Zsuzsanna földrajztanárnő volt és erősen sántított, csípőből sántított, és járás közben szája kissé félrehúzódt, mint az olyan

embernek, aki csöndesen szenved, de ezt nem akarja bevallani. Márta számtan- és fizikatanárnő volt, és ő nem volt sem bolond, sem sánta, ő teljesen normálisnak látszott.

És mind a három nővérnek gyönyörű fehér arca és szénfekete haja volt. Emiatt még nem lettünk volna szerelmesek beléjük, legalábbis nem azonnal ott bútorcipelés közben, de akkor a nagy teherautó mélyéből előbukkant a zongora. Szép nagy fekete zongora volt, előkelően csillogott az otromba teherautó padlóján. Ámulva néztük, Burai J.-nek a lélegzete is elakadt. Burai J. imádta a zongorát, és ez idáig a falunkban csak egyetlen zongora volt, a Keszler doktoré, és Burai J. hetente legalább egy este elment Keszler doktor háza elé és hallgatta a zongoraszót, az orvos ugyanis, ha nem járt éppen beteglátogatóban, minden este zongorázott, Burai J. meg elrémülten hallgatta, miközben kockáztatta azt, hogy elkapja őt Toma Gyuri bandája és akkor verekedhet velük, el is verték néhányszor Burai J.-t Toma Gyuriék, akik nagyon nem szerettek bennünket, és Keszler doktor az ő területükön lakott, de Burai J. ennek ellenére is rendszeresen eljárt zongoraszót hallgatni. Én is szerettem a zongoraszót, bár nem annyira, hogy elmenjek esteként Keszler doktor háza elé, de most örültem, hogy megérkezett a második zongora is. Vagy tízen cipeltük be a zongorát a házba, még Fodó tanár úr is segített, Burai J. meg egész idő alatt rendelkezett és mérhetetlen óvatosságra intett bennünket, végül

a zongora bekerült a nagy utcai szobába, és ezzel lényegében be is fejeződött a hurcolkodás. Kimerülten álltunk a zongora körül, a Torontál nővérek is ott álltak a nagy utcai szobában, és úgy láttam, hogy elégedettek velünk. Amikor kicsit kiszuszogtuk magunkat, Burai J. megkérdezte:

– Ki játszik a zongorán?

– Én – mondta a bolond Elvira, és mintha megijedt volna, szemeiben megsűrűsödött a füst.

– Mindennap játszik rajta? – kérdezte Burai J.

Elvira segélykérően nézett két nővéreire, ezért Zsuzsanna válaszolt.

– Majdnem mindennap – mondta, és még csendesen hozzáfűzte: – A zongorázáshoz megfelelő hangulat és kedélyállapot kell.

Ekkor befutott Koller Lajos, iskolánk igazgatója. Személyesen jött el üdvözölni Torontál Mártát és Zsuzsannát. Koller Lajos ügybuzgó igazgató volt, az iskolának meg nagy szüksége volt földrajztanárra, de főleg számtan- és fizikatanárra, ezért Koller Lajos szinte túlzott szívéllyességgel üdvözölte Torontál Mártát és Zsuzsannát, a bolond Elvirára nem volt szüksége, de azért őt is szívéllyesen üdvözölte, és aziránt érdeklődött, hogy a Torontál nővérek meg vannak-e elégedve az elhelyezéssel. Zsuzsanna azt mondta, hogy meg vannak elégedve a szép nagy házzal, bár pillanatnyilag nem tudják még az egészet berendezni,

legfeljebb csak két szobát, de egyelőre ez is elég lesz. Márta viszont azt mondta, hogy a kert nagyon elhanyagolt, magasra nőtt benne a gaz, látszik, hogy régóta nem művelték.

Koller Lajos széttárta karjait és nagylelkűen körbe mutatott.

– A fiúk majd kiirtják a gatz.

A fiúk erre szép csöndesen kiosontak a szobából, és ott maradtunk mi hárman, Burai J., Szivel Sanyi és én. Burai J. tétován körülnézett, a nagy fekete zongorán állapodott meg a tekintete és azt mondta:

– Majd mi hárman kiirtjuk a gatz a kertből.

Szivel Sanyival megrökönyödve meredtünk Burai J.-re, az igazgatónk azonban igencsak belelkesedett.

– Pompás! Tehát ezt a dolgot is megoldottuk – mondta. Fodó tanár úrhoz fordult. – Igazán rendes fiúk vannak az osztályában, tanár úr. Ezt méltányolnunk kell.

– Méltányolni fogom – vigyorgott kajánul Fodó tanár úr, akinek már éppen elég keserűséget okoztunk, amióta az osztályfőnökünk volt, és most élvezte, hogy pácba kerültünk, mert tudta, hogy nehéz és piszkos munka lesz a gazirtás. – Délutánonként nyugodtan elbíbelődhetnek a kertben, rájuk fér egy kis mozgás, a télen amúgy is keveset mozogtak, csupán az anyagi vigasságot hordozták.

Koller Lajos talán nem is értette egészen, hogy mit hordoztunk mi a télen, így hát ismételten megdicsért bennünket.

– Rendes fiúk vagytok. Délutánonként tisztítsátok a kertet. Méltányolni fogjuk. Elmehektek.

Elmentünk. Kint az utcán Szivel Sanyi nyomban rátámadt Burai J.-re.

– Megőrültél?! Tudod te, hogy milyen mocskos munkát vállaltál nekünk?

– Szerelmes vagyok Torontál Elvirába – közölte komoran Burai J.

– Szerelmes vagy Torontál Elvirába? – hápogott Szivel Sanyi. – De hiszen Elvira bolond. Látszik a szemein.

– Szépen zongorázik – mondta Burai J.

– Akkor is bolond – mondta Szivel Sanyi. – Elvennél feleségül egy bolond lányt?

– Nem akarom elvenni feleségül – mondta Burai J. – Legalább tíz évvel idősebb, mint én, és sohasem fogja megtudni, hogy szerelmes vagyok belé. De én szerelmes vagyok belé, mert szép és mert szépen zongorázik.

– Honnan tudod, hogy szépen zongorázik? – kérdeztem idegesen, mert nekem sem tetszett a kerti munka. – Sohasem hallottad még.

– Biztosan szépen zongorázik – erősködött Burai J. – Zenetanárnő volt. Majd meghalljátok ti is, hogy milyen szépen zongorázik.

– Nekem a templomi orgona jobban tetszik, mint a zongora – mondta Szivel Sanyi.

– A templomi orgona mindenkire szól egyszerre – mondta Burai J. – A zongora meg külön-külön szól mindenkire.

Szivel Sanyi még ezután sem hagyta magát.

– És mi lesz Galac Ibolyával? – kérdezte. – Meg-
egyeztünk, hogy tavaszra Galac Ibolyába leszel sze-
relmes.

– Galac Ibolya várhat, ő még fiatal – mondta Bu-
rai J. – Most Torontál Elvirába vagyok szerelmes.

Ezek után hallgattunk egy ideig. Lassan ballag-
tunk az utcán és Burai J. örültségén gondolkoztunk.
Én adtam meg magam először, mást úgysem te-
hettem.

– A kertben még sár van – mondtam. – Gumi-
csizmát kell majd a lábunkra húzni.

– Persze hogy gumicsizmát kell húznunk – mond-
ta dühösen Szivel Sanyi. – Nyakig sárosak leszünk
majd. Remélem, Fodó tanár úr tényleg méltányolni
fogja ezt.

– Lehet, hogy Elvira mindennap zongorázni fog
– vigasztalt bennünket Burai J.

Szivel Sanyi keservesen felsóhajtott és ezt mondta:

– Ha már ezt a mocskos munkát kell csinálnom,
akkor én a Mártába leszek szerelmes, ő legalább nor-
mális és bizonyára nagyon okos, ha már számtan- és
fizikatanárnő.

Nekem tehát maradt a sánta Zsuzsanna. Tulaj-
donképpen nem is bántam, Zsuzsanna látszott a leg-
jóságosabbnak a három nővér közül.

– Jól van – mondtam. – Legyen az enyém Zsu-
zsanna. Ő szenved legtöbbet a sánta lába miatt, és
ezért valamivel szebb, mint a másik kettő.

– Amolyan fájdalmas szépség – mondta némi gúnnyal Szivel Sanyi.

– Egyformán szépek mind a hárman – szögezte le Burai J.

Ezután megint hallgattunk egy sort, később Szivel Sanyi boldogtalanul megjegyezte:

– Még nincs is itt a tavasz és mi máris szerelmesek vagyunk.

II.

Szerelmesek és sárosak voltunk napokig, szitkozódva tépdestük a gaznövényeket a Torontál nővérek megpuhult kertjében, és Izidort átkoztuk, amiért teljesen elhanyagolta a kertet, mielőtt felakasztotta volna magát, közben zongoraszót szerettünk volna hallani a nagy német házból, a bolond Elvira behúzódott a házba, de nem zongorázott, mocskos kerti munkáitaink idején egyáltalán nem láttuk, de Burai J. még így is szerelmes volt belé, Márta és Zsuzsanna időnként megnéztek bennünket, szemmel láthatóan meg voltak elégedve szorgalmunkkal, néha megdicsérték bennünket, főleg Zsuzsanna dicsérte buzgóságunkat, és én örültem, hogy őbelé lettem szerelmes, őt egyébként az iskolában is gyorsan megszerették a gyerekek, csöndes szavú, jóságos és elnéző tanárnő volt, türelmesen taníttatta a tőlünk messze délre emelkedő hegyek neveit, ezzel szemben Márta sokkal pattogóbban és idegesebben tanította a számtant és a fizikát, kiabált is néha az iskolában, őt nem kedvelték a diákok. Szível Sanyi azonban, ha már egyszer eldöntötte, továbbra is szerelmes volt belé, miközben mindhárman utáltuk a sáros kerti munkát és hiányoltuk a zongoraszót, megtalál egy kissé több kedvességet vártunk volna a Torontál nővérektől. Aztán végre kiirtottuk a rengeteg gaznövényt a kertben, a száraz kórókat és a sok tarackot felhalmoztuk a kert végében és meggyújtottuk.

Ropogva égtek a gaznövények és nagyon füstöltek, mi bűdösek lettünk a füsttől, de Zsuzsanna akkor úgy füstösen behívott bennünket a házba. Levetettük a sáros gumicsizmáinkat és kissé röstellkedve mentünk be a tiszta nappali szobába, ahol feketén állt a zongora, és a szoba közepén hófehér abrosszal volt leterítve egy nagy asztal, asztal mellé ültettek bennünket, minden tiszta volt körülöttünk, csak mi voltunk koszosak és füstszagúak, és a lábunk is bűzlött, munka közben harisnyáink átizzadtak a gumicsizmákban.

A Torontál nővérek leültek velünk szemben, szép fehér arcuk fölött simán kontyba fésült szénfekete hajuk, szelíden néztek ránk, és mi úgy éreztük, hogy megérte napokig dagasztani a sarat a kertben, és hogy nagyon rendjén van, hogy szerelmesek vagyunk a Torontál nővérekbe.

– Szorgalmasan dolgoztatok – dicsért meg bennünket Zsuzsanna. – Bizonyára elfáradtatok. Bizonyára szívesen meginnátok egy meleg teát. Milyen teát kértek? Kamillát, zsályát vagy csipkebogyót?

– Én kamillateát csak akkor iszom, ha beteg vagyok – mondta Szivel Sanyi.

– Zsályateát kérünk – mondta Burai J.

– Helyes – mondta Márta és felállt az asztal mellől. – A zsályatea nagyon egészséges ital, meggyógyít mindenféle szájüreggyulladást.

Kiment a konyhába teát főzni, a bolond Elvira meg ránk nézett, szemei most majdnem teljesen tiszták voltak, és azt mondta:

– A kastélyban mindig kínai vagy indiai teát itunk. Néha ceyloni teát is.

Márta teáscsészéket hozott ki a konyhából és lerakta elének az asztalra. Fehér teáscsészék voltak, hosszú farkú, furcsa, zöld színű festett állatok tekeredtek rajtuk.

– Ezek gyíkok? – kérdezte Szivel Sanyi.

– Sárkányok – mondta Zsuzsanna.

– Kínai porcelán – mondta Elvira. – A kastélyban kínai tányérjaink is voltak, de a tányérokat összetörték a bőrkabátosok. Ordítottak és a földhöz csapkodták a kínai tányérokat, Écskai Pistát meg elvitték a börtönbe, mert nem tudott nekik búzát és zsírt adni.

– Valakivel fel kell ásatni a kertet – mondta Zsuzsanna. – Hamarosan tavasz lesz, be kell ültetni a kertet, kár lenne parlagon hagyni.

Burai J.-re néztem, láttam az arcán, hogy mindjárt felajánlja, hogy majd mi felássuk a sáros kertet, ezért hát akármilyen szerelmes is voltam Zsuzsannába, gyorsan azt mondtam:

– Majd szólunk Dimitrijnek. Ő szívesen és nagyon olcsón feláss a kertet.

– Majd mi is segítünk neki – mondta Burai J.

– Dimitrij orosz? – kérdezte Elvira és kissé befűsződtek a szemei.

– Orosz – mondtam.

– Az oroszok elhajtották a lovainkat a kastélyból – mondta Elvira. – Nagyon szép lovaink voltak, sokat lovagoltunk, Écskai Pista is nagyon szeretett lovagolni.

– Dimitrij nagyon békés orosz ember – mondtam. – A tanyasi parasztok egyszer félholtra verték és azóta nagyon békés és nem bánt senkit.

Márta kihozta a teát a konyhából, töltött a sárkányos csészékbe, szóltanul szűrőcsőltgettük a forró teát, érződött a zsálya illata, ettől kissé émelygett a gyomrom. Szível Sanyinak sem ízlett a zsályatea. Burai J. azonban lelkesen itta, és miután kiürítette csészéjét, lelkesen Elvirához fordult.

– Zongorázna nekünk valamit? – kérdezte.

Elvirának erre már nagyon füstös és homályos lett a tekintete, riadtan nézett két nővérére és rémülten azt kérdezte:

– Bántani akarnak bennünket?

– Ezek a fiúk nem bántanak senkit – mondta megnyugtatólag Zsuzsanna.

– Udvarias és rendes fiúk, és szeretik a zenét.

– Játshatok, amit akarok? – kérdezte Elvira.

– Játshatsz, amit akarsz – mondta Márta. – A fiúk nagyon örülnek majd, és ők sohasem fognak bántani bennünket.

Elvira ekkor átült a zongorához, felnyitotta a fedelét és zongorázni kezdett. Lehunyta szemét, fehér arca még inkább megszépült, látszott rajta, hogy egyszerre elment messzire tőlünk, és nagyon szépen zongorázott, mi meg síri csöndben hallgattuk.

Burai J. később azt suttogetta:

– Megmondtam ugye, hogy gyönyörűen tud zongorázni. Sokkal szebben játszik, mint a Keszler doktor.

Megrovóan néztünk Burai J.-re, mire befogta a száját. Elég sokáig zongorázott Elvira, akkor visszajött az asztalhoz, és a tekintete már majdnem ismét tiszta volt.

– Zongorázik nekünk máskor is? – kérdezte Burai J. szinte könyörögve.

– Sohasem fogtok bántani bennünket? – kérdezte Elvira. Ő is könyörgött.

– Sohasem fogjuk bántani magukat – mondtuk egyszerre mind a hárman, és nem értettük, hogy miért fél tőlünk a bolond Elvira.

– Zongorázni fog máskor is nektek – mondta Zsuzsanna. – Gyertek el máskor is teázni és Elvira majd játszik nektek a zongorán.

– Fákat is kellene ültetni a kertbe – mondta Márta.

– Valamikor szép körtefák voltak itt – mondtam. – Az öreg Schröder szép körtefákat nevelt fel a kertjében, de aztán ő meghalt, és akkor jött Izidor és agyonlövöldözte a körtefákat. Később meg felakasztotta magát.

– Szerencsétlen ember lehetett – mondta Zsuzsanna.

– Nem csak a körtefákat ölte meg – mondtam.

– Tarnóczki Balázst is agyonlőtte.

A Torontál nővérek nem sokat tudhattak Izidorról és Tarnóczki Balázsról, így hát hallgattak egy ideig, majd később Márta azt mondta:

– Szeretem a körtefákat.

– Szerezhetünk körtefákat a Tengerésztől – mondta Burai J. – Ő gondolja a faiskolát a szövetkezetben.

– Előbb Dukay Jánossal kell beszélünk – mondtam. – Ő régi barátja a Tengerésznek, és ha szólna neki, talán ingyen is kaphatnánk facsemetéket.

– Holnap elmegyünk Dukay Jánoshoz, aztán meg a Tengerészhez – mondta Burai J., és minduntalan a bolond Elvirát és a zongorát nézte.

Másnap reggel elmentünk a Kultúrotthonba a kuglipályára, tudtuk, hogy a nagydarab sánta Dukay Jánost ott találjuk, ő mindennap a kugligolyókat dobálta, ebből kifolyólag még sántán is járási bajnok volt, a faluban természetesen messzemenőleg ő volt a legjobb tekéző, igaz, hogy az ősszel hazajött a börtönből Balla István, aki szintén nagyon ügyesen dobálta a kugligolyókat, de a börtönben eléggé visszaesett formájában, télen sem gyakorolhatta a kuglizást, mert a nádvágókkal dolgozott a jégen, de miután a jég elolvadt a folyón, beállt Dukay János mellé, nagy elszántsággal edzett, és nagy elszántsággal fogadkozott, hogy hamarosan ráver Dukay Jánosra. Ezen a kora reggelen is már mindkettőjüket a kuglipályán találtuk, köszöntünk nekik, ők nem köszöntek vissza, komoly arccal, nagy odafigyeléssel dobálták a kugligolyókat, mindjárt láttuk, hogy Balla István még igen messze van attól, hogy ráverjen Dukay Jánosra, de azért most is fogadkozott:

– Fél év múlva már jobb leszek, mint te – mondtam Dukay Jánosnak. – Legfeljebb fél évre van szükségem,

addigra teljesen rendbe jönnek a kezeim. A kötőré-
ben és a rengeteg kőhordásban nagyon megmereved-
tek az ujjaim.

– Hol hordozta azt a rengeteg követ? – kérdezte
udvariasan Burai J.

– A börtönben – mondta Balla István anélkül,
hogy ránk nézett volna. – Természetesen, a börtönben.

– A börtönökben köveket hordanak a rabok?
– kérdeztem.

– Én egy szigeten voltam – mondta Balla István,
és a kuglipálya végén álló fabábukat bővölte. – Egy
tengeri szigeten. Az egész sziget egy nagy börtön és az
egész sziget kősziklákból áll. Ezeket a kősziklákat mi
nagy kalapácsokkal darabokra törtük, és a kődarabok-
kat elhordtuk a sziget egyik végéről a másikra, aztán
meg visszahordtuk az egészet. Igen unalmas munka
volt, de ez állítólag jó útra térítette a demokratikus
rendszer ellenségét és az ellenséges kémiszolgálatok
ügynökeit.

– Maga ügynök volt? – kérdezte Szivel Sanyi.

– Nem voltam én semmiféle ügynök – mondta
Balla István. – Egyszerűen csak haza akartam jönni,
miután kiszabadultam az orosz hadifogságból. Át-
szöktem a határon, és annak rendje és módja szerint
jelentkeztem a rendőrségen, hogy megérkeztem, és
hogy örülök, hogy itthon vagyok. Erre körülvett né-
hány fegyveres és bőrkabátos rendőr, napokig vertek
és azt bizonygatták, hogy ellenséges ügynök vagyok,
és később elküldtek a szigetre, ahol igencsak megme-

revedtek az ujjaim. De fél év múlva már én leszek itt a kuglibajnok.

– Sohasem leszel bajnok – dünnyögte Dukay János.

– Legfeljebb fél év kell hozzá – mondta Balla István. – Fél év múlva már legyőzlek. És akkor nekem adod a pisztolyodat. Megígérted.

– Megígértem – hagyta rá Dukay János. – De úgysem győzöl sohasem. Meg aztán nincs is szükség arra a pisztolyra.

– Szükségem van a pisztolyra – mondta Balla István. – Meg akarok keresni néhány bőrkabátos rendőrt, szeretném megmutatni nekik, hogy nekem is van fegyverem.

– Sohasem leszel bajnok – mondta Dukay János, és akkor ránk nézett és ránk mordult: – Ti mi a fenét kerestek itt? Miért nem mentek az iskolába?

– Körtefákra lenne szükségünk – mondta Burai J. – A Torontál nővérek kertjét szeretnénk beültetni körtefákkal.

– Ezek azok a bolond tanárnők? – kérdezte Balla István.

– Csak az egyik bolond közülük – mondta Szivel Sanyi.

– De gyönyörűen zongorázik – mondta Burai J. – Valamikor egy nagy kastélyban laktak, szép hátsolvaik voltak és kínai porcelán étkészletük.

– Nekem nincsenek körtefáim – mondta Dukay János.

– Szólhatna a barátjának, a Tengerésznek, hogy adjon nekünk körtefákat – mondtam.

Balla István csodálkozva nézett Dukay Jánosra.

– Neked barátod az a félkarú hülye szentfazék?

– Együtt voltunk a háborúban – mondta Dukay János. – Nekem szétlőtték a térdemet, ő meg jelentkezett tengerésznek. Azt állította, hogy a tengerészek az igazi férfiak és az egész életét a tengeren akarta tölteni, de két év múlva hazaküldték.

– Örök életében buta volt – mondta Balla István.

– Még tengerésznek is buta volt. Egyébként is hülye mindenki, aki a tengerre vágyik. Nekem elhihetitek, én igen sokat elnézegettem a tengert.

– Szól a Tengerésznek a körtefák ügyében? – kérdezte Burai J. Dukay Jánost.

– Majd szólok neki – mondta Dukay János. – Menjetek el hozzám ma délután. Mondjátok, hogy én küldtelek benneteket, és azt is mondjátok, hogy hisztek Istenben, és hogy rendszeresen jártok templomba. Ez számára nagyon fontos.

Ezután jókedvűen mentünk el az iskolába, tanítás után meg elmentünk a szövetkezet faiskolájába a régi kendergyár közelébe, hogy megkeressük a félkarú Tengerészt. Burai J. és Szivel Sanyi nemrégén költözött a falunkba, ők nem ismerték a Tengerészt, én azonban régóta ismertem, még abból az időből, amikor hazaküldték a tengerről, és amikor még megvolt mind a két karja. Horváth Sándornak hívták, és lehet, hogy tényleg buta volt egy kicsit, nyáron állandóan

tengerésztrikóban és tengerézsapkában járt, rondán káromkodott, sokat és unalmasan mesélt a tengerről, hencegett tengerészélményeivel, az emberek nagyon unták már hallgatni, de ő ezt nem vette észre, állandóan mesélt, még akkor is, amikor dolgozott, aztán egyszer csépléskor nagy mesélése közben a cséplőgép letépte a fél karját. Attól kezdve már nem mesélt a tengerről, másról sem igen, módfelett szűkszavú ember lett belőle és rendszeresen járt imádkozni a templomba, a vasárnapi nagymiséken leginkább ő taposta az orgonafűjtató pedálját. Régi tengeri múltjából csak egy tengerésztishti sapkája maradt.

A faiskolában is a kopott tengerésztishti sapkával a fején fogadott bennünket.

– Dukay János azt mondta... – kezdte Burai J., de a Tengerész magasba emelte megmaradt fél karját és megkérdezte.

– Hisztek Istenben?

– Persze – bólogattunk.

– Rendszeresen jártok templomba?

– Persze – bólogattunk tovább.

– Ritkán látlak ott benneteket – mondta a Tengerész. – Mikor gyóntatok utoljára?

Régen gyóntunk már, tanácstalanul néztünk egymásra, végül Szivel Sanyi azt mondta:

– Sokat szoktunk beszélgetni Berecz plébánossal.

– Hol? – kérdezte a Tengerész.

– Az iskolaudvarban – mondtam. – Ha szép idő van, Berecz plébános esténként az iskolaudvarban

szokott sakkozni Fodó tanár úrral, és mi ilyenkor mindig Berecz plébánosnak szurkolunk és sokat beszélgetünk vele.

– Ez nem elég – mondta szigorúan a Tengerész.

– Minden héten gyónni és áldozni kell.

– Ezentúl minden héten meg fogunk gyónni – ígérte Burai J.

– Nem szeretném, ha bűnös életet élnétek – mondta a Tengerész. – Én sokáig bűnös életet éltem, rengeteg káromkodtam, rá is ment a fél karom. Ti bizonyára nem akarjátok elveszíteni a karotokat.

– Nem akarjuk elveszíteni a karunkat – mondta Szivel Sanyi.

– Elkészítettem nektek tíz körtefát – mutatott a Tengerész egy madzaggal összekötött kis facsemetekötegre.

– Ez kevés – mondta Burai J. – Nagy kertet kell beültetnünk. Legalább huszonöt körtefára van szükségünk.

– Vasárnap az áldozók között akarlak látni benneteket – mondta a Tengerész. – Azután jöhetnek a többi körtefáért, és később is minden vasárnap az áldozók között akarlak látni benneteket.

– Ott leszünk minden vasárnap – mondta Burai J.

Szivel Sanyi gyorsan a vállára emelte a körtefákat, gyorsan elmentünk, és amikor már messze jártunk a faiskolától, Szivel Sanyi megjegyezte:

– Nem szeretek gyónni és áldozni.

– Én sem – mondtam.

– Néha nehéz dolog szerelmesnek lenni – mondta Szivel Sanyi.

– A kőhordás ennél sokkal nehezebb – mondta Burai J. – És estére Elvira ismét gyönyörűen fog zongorázni nekünk.

Alkonyodott már, mire megérkeztünk a körtefákkal a Torontál nővérekhez, borús, párás és hideg idő volt, de mi éreztük, hogy szép esténk lesz. A Torontál nővérek a kertben voltak, még a bolond Elvira is előbújt a házból, szótlanul nézegette a sáros és gazmentes kertet, és révetegen hallgatta Mártát és Zsuzsannát, akik bizonyára arról beszélgettek, hogy mivel fogják beültetni a nagy kertet, amely tavaszra már nem lesz sáros, szépen kizöldül majd és a körtefák is megerednek.

Szivel Sanyi óvatosan a földre helyezte a facsemetéket és büszkén azt mondta:

– Hoztunk tíz körtefát. Hétfőn hozunk még tizenötöt. Aztán megkeressük Dimitrijt, és megkérjük, hogy ássa fel a kertet és ültesse el a körtefákat.

– És ezentúl minden szombaton meg fogunk gyónni Berecz plébánosnak, és minden vasárnap megáldozunk a templomban – mondta Burai J.

– Miért kell nektek gyónnotok és áldoznotok minden héten? – kérdezte Márta. – Fiatalok vagytok és nem vagytok bűnözők.

– A körtefák miatt kell gyónnunk és áldoznunk – mondta Szivel Sanyi.

– Istennek tetsző életet akarunk élni – mondta Burai J. – Nem akarjuk elveszteni a karunkat, és szeretnénk, ha a körtefák gyorsan megnőnének és kivirágoznának.

– A kastély körül hatalmas kanadai nyárfák álltak – mondta füstös szemekkel álmodozva a bolond Elvira. – Nyáron mindig a fák alatt ebédeltünk, és mindenütt madarak énekeltek. De a parasztok kivágták a fákat és a bútorokat is széthasogatták. A madarak is elrepültek messzire.

– Menjünk be a házba – javasolta Márta. – Főzők nektek zsályateát.

Bementünk a házba, leültünk a fehér asztal köré, Márta megfőzte a teát és kitöltötte a sárkányokkal díszített kínai csészékbe, csöndesen teázgattunk, és valamiképpen mindannyian jókedvűek voltunk, éreztük, hogy szép esténk van, alig beszélgettünk, de mindannyian sokat mosolyogtunk, még Elvira is jókedvű volt, teázás után, anélkül, hogy megkértük volna rá, odaült a zongorához és játszani kezdett. Most tényleg gyönyörűen játszott, még szebben, mint előző este. És igaza volt Burai J.-nek, amikor egyszer azt mondta, hogy a zongora mindenkihez külön szól. Én úgy éreztem, hogy Elvira csak nekem zongorázik, és a szép tiszta hangokból lassan képek lettek, egy fehér falú kastély árnyékos kertjét láttam, aztán láttam magamat is, amint karonfogva sétálok Torontál Zsuzsannával a nagy árnyékos fák alatt, Zsuzsanna alig sántított egy kicsit, sőt néha már egyáltalán nem sántított, könnyedén lépkedett mellettem, a lábai alig érték a földet.

Majdnem könnyes lett a szemem, amikor Elvira befejezte a zongorázást és visszaült az asztalhoz. És ekkor Burai J. elképesztő dolgot művelt. Fölkelt a székeről, odament Elvirához és megcsókolta az arcát. A bolond Elvira rémülten nézett a két nővéreire, de azok megnyugtatólag rámosolyogtak, mire Elvira is elmosolyodott. Erre gyorsan felpattant Szivel Sanyi, Mártához lépett és megcsókolta az arcát. Ekkor már én is fölkeltem és megcsókoltam Zsuzsannát. Ezután lassan visszaültünk a helyünkre, néztük a Torontál nővéreket, nekem már majdnem ismét könnybe lábadt a szemem, úgy éreztem, hogy nagyon-nagyon jól alakul a szerelmünk, igazán szép esténk volt akkor, már-már túl szép, és amint az általában a túl szép estékkel lenni szokott, valami mindig elrontotta. Így történt most is.

Valaki kopogott az ajtón. Ijedten és dühösen kaptuk a fejünket az ajtó felé. Ismét kopogtak. Márta felállt, az ajtóhoz ment, kinyitotta. Egy szőke fiatalember állt katonásan egyenes derékkal az ajtóban és nagyon udvariasan azt mondta:

– Elnézést a zavarásért. Kérem, ne haragudjanak... Nagy József vagyok, és először járok erre felé, nem ismerek senkit a faluban...

Rajtam kívül mindenki zavarban volt egy kicsit, és mindenki elhitte azt, amit a szőke fiatalember mondott. De én tudtam, hogy hazudik.

– Hazudik! – kiáltottam rá dühösen és a pokolba kívántam, amiért elrontotta a szép esténket.

– Nem hazudok – mondta a fiatalember. – Miért hazudnék?

– Hazudik! – ismételtem. – Magát nem Nagy Józsefnek hívják, hanem Helmuth Schrödernek, és valamikor itt lakott ebben a házban.

A szőke fiatalember szégyenkezve lehajtotta a fejét és csendesen megkérdezte Mártától:

– Bemehetek?

Márta beengedte, Zsuzsanna egy üres székre mutatott, a fiatalember leült és engem nézett.

– Te ismeresz engem? – kérdezte.

– Persze hogy ismerem – mondtam. – Maga Helmuth Schröder, sokáig itt lakott ebben a házban, de aztán elment német katonának, most meg bizonyára ellenséges ügynök, de ne próbálkozzon itt semmivel, ez a ház már nem a magáé, és ha a rendőrök elkapják, elviszik egy szigetre, ahol évekig követ kell hordania a sziget egyik végéről a másikra.

Helmuth Schröder ekkor a Torontál nővérekre nézett és azt mondta:

– Tényleg ebben a házban nőttem fel, innen mentem el a német hadseregbe. Aztán angol hadifogoly voltam fél évig, de ma már szabadon dolgozom Nyugat-Németországban, nem vagyok ellenséges ügynök, azért jöttem ide, hogy megnézzem az apám sírját. Azt sem tudom, hogyan halt meg.

– Maga miatt halt meg – mondtam még mindig dühösen. – Maga miatt és a bátyja miatt. A bátyját is ismertem, Dietrichnek hívták, és tudom, hogy ő is

német katona volt. Az apjuk nagyon aggódott magukért a háború végén, annyira aggódott, hogy megállt a szíve és meghalt.

– Kik temették el? – kérdezte Helmuth Schröder.

– A szomszédok – mondtam. – Rendesen eltemették a német temetőben.

– Szeretném megnézni a sírját.

– A rendőrök úgy sem fogják elhinni, hogy az apja sírja miatt jött ide – mondta Szivel Sanyi. – Addig fogják verni, amíg be nem vallja, hogy ellenséges ügynök, és akkor elviszik a szigetre.

– Bizonyára letartóztatnak, ha megtudják, hogy itt vagyok – mondta Helmuth Schröder szomorúan.

– Illegálisan szöktem át a határon. De mindenképpen látni szeretném az apám sírját. Ma éjszaka majd elrejtőzöm valahol, és holnap kimegyek a temetőbe.

– A németek sohasem bántottak bennünket – mondta ekkor Elvira. – A német tisztek sokszor együtt ebédeltek velünk a kastély kertjében és mindig nagyon udvariasan viselkedtek.

Zsuzsanna kissé sajnálkozva nézte a szőke hajú Helmuth Schrödert és azt mondta neki:

– Ma éjszaka meghúzzhatja magát itt nálunk valamelyik üres szobában. Ágyat nem tudunk adni, de néhány takarót adhatunk.

– Köszönöm – mondta Helmuth Schröder. – Örülök, hogy maguk költöztek az apám házába.

– Ne nagyon mutatkozzon az utcán – tanácsoltam. – Holnap délután jöjjön el a német temetőbe,

mi majd megvárjuk és megmutatjuk az apja sírját. De utána pucoljon el innen minél gyorsabban, mert könnyen elkaphatják a rendőrök.

– Köszönöm – mondta nekem is Helmuth Schröder. – Ott leszek holnap délután a temetőben.

– Lehet, hogy Dimitrijel is találkozunk a német temetőben – mondta Szivel Sanyi –, és akkor szólhatunk neki, hogy ássa fel a kertet és ültesse el a körtefákat.

Ezek után elbúcsúztunk és kelletlenül kimentünk a szép tiszta nappali szobából, nem voltunk már nagyon dühösek a szomorú Helmuth Schröderre, de azért egyáltalán nem örültünk neki, amiért elrontotta a szép esténket. Akkor már igazából szerelmesek voltunk a Torontál nővérekbe.

III.

Borongós, hideg tél végi idő volt azon a délutánon is, amikor Helmuth Schrödert vártuk a német temetőben, hogy megmutassuk neki apjának a sírját, és hogy minél előbb megszabaduljunk tőle. Tulajdonképpen a református temetőt neveztük német temetőnek, a falunkban jobbra csak a németek voltak református vallásúak, ők temetkeztek ide, és leginkább gót betűkkel írták fel az elhunytak neveit a sírkövekre, a háború után azonban már alig temettek ide valakit, a németeket elűzték innen, temetőjükben magasra nőttek a csipkebokrok meg mindenféle tövises növények, a gót betűk is elhalványodtak a sírköveken. A német temető mellett volt a zsidó temető, ahol főleg héber betűkkel írták fel az elhunytak neveit a sírkövekre, némelyikre szomorú héber szövegeket is írtak, amit mi nem tudtunk ugyan elolvasni, de feltételeztük, hogy ezek igen szomorú szövegek, ezek is halványultak már, a háborúban elhurcolták a zsidókat, kevesen jöttek vissza közülük, és az ő temetőjükben is tövises bokrok nőttek. Alig látogatta már valaki a két pusztulásnak indult kis temetőt, legtöbbször talán Dimitrij, az orosz katonaszökevény járkált errefelé ásóval a vállán, és minden értelmesebb cél nélkül.

Dimitrij egyébként most is ott volt a zsidó temetőben, a Lusztig család sírboltján üldögélt, ásójára támaszkodva lógatta bozontos fejét, talán a nagy

Oroszországról gondolkozott, de lehet, hogy azon csodálkozott, hogy ő hogyan maradt még életben e sok halott között. Dimitrij valamikor a felszabadító szovjet csapatokkal vonult végig vidékünkön, ezek a csapatok igen hangosan és gorombán viselkedtek errefelé, kirabolták a házakat, megerőszakolták a nőket és egyéb gazságokat műveltek, mindenki örült, amikor dicsőségesen továbbvonultak észak és nyugat felé, de később elég sok szovjet katona visszatért, ezek belefáradtak a dicsőséges vonulásba, megszöktek a hadseregből, a szántóföldeken a tanyák között bujkáltak, igyekeztek vissza kelet felé, az új hatalom emberei azonban vadásztak rájuk, kíméletlenül lelővöldözték őket, sőt a parasztokat is uszították ellenük. A tanyasi parasztokat nem kellett sokat uszítani, nagyon jól emlékeztek még a felszabadító hadsereg viselkedésére, éberen fürkésztek a szántóföldeket, és ha azon katonaszökevényre bukkantak, azt vasvillával, gereblyével és husángokkal agyonverték. A Sági fivérek például még dicsekedtek is, hogy tanyájuk közelében legalább hat oroszot vertek agyon és hantoltak el. Dimitrij is katonaszökevény volt, őt is nagyon összeverték a parasztok, de valami csoda folytán életben maradt, véresen és törött csontokkal vándorolt be a faluba, a cigányok között húzta meg magát egy düledző putriban, ott összeforrtak a csontjai és hosszúra nőtt a haja és a szakálla, vagy két évig nem szólt egy szót sem, mindenki amolyan hallgatag őrültnek tartotta, nyilván ezért nem bántották a hatósági embe-

rek, később azonban Dimitrij már megszólalt néha, ásóval a vállán járta az utcákat, ha megkérték rá, felásta a falusi házak kertjeit, ebből éldegélt, ha meg nem volt munkája, eljárógatott a német temetőbe vagy a zsidó temetőbe, mert szerette a csendességet.

Örültünk, hogy most itt találtuk a zsidó temetőben. Odamentünk hozzá, ő felénk fordította hosszú szakállát, és különösebb érdeklődés nélkül nézett bennünket.

– Egy szép nagy kertet kellene felásni – mondtam neki. – A tanárnőink kertjét.

Dimitrij bólintott, hogy rendben van, majd felás-sa a tanárnők kertjét.

– Már holnap reggel kezdhethné az ásást – mondtam. – És körtefákat is kellene ültetni a kertbe.

Dimitrij ismét bólintott.

– A körtefákat mi szereztük be – mondta Burai J.

Ezután hosszasan elmagyaráztuk, hogy hol van a Torontál nővérek háza, Dimitrij bólogatott, hogy mindent megértett.

Közben a hátunk mögött megérkezett a német temetőbe Helmuth Schröder. Kissé tanácstalanul forgólódott a temető közepén, minket keresett, hogy megmutassuk neki az apja sírját.

Otthagytuk Dimitrijt a Lusztig család sírboltján, átmentünk a német temetőbe, és elvezettük Helmuth Schrödert az apja sírjához. Szerény kis földkupac volt a sír, szerény fakereszt állt előtte, a fakeresztre a szomszédok nem gót betűkkel írták rá Hans Joachim

Schröder nevét. A sír mellett csipkebokor nőtt, most csupaszok és csúnyák voltak az ágai. Helmuth Schröder katonásan kihúzott egyenes derékkal állt meg apja sírja előtt, mereven nézte a fakeresztet és a csipkebokrokat. Nem sírt, de sokáig állt ott a sír előtt, mi hárman úgy éreztük, hogy nagyon sokáig állt ott mozdulatlan.

Aztán egyszer csak a zsidó temető kapujában megjelent Korniss Flóra, és én mindjárt éreztem, hogy baj lesz. Korniss Flóra azon kevés zsidók közé tartozott, aki visszajött a haláltáborból. Nagyon sovány és nagyon csúnya volt, amikor hazajött a háború után, később azonban lassanként megszépült, igazán szép fiatalasszony lett, de ritkán, vagy talán sohasem nevetett, kezeit sokszor ökölbe szorította, és elég sokat veszekedett az emberekkel. És én tudtam, hogy Korniss Flóra jól ismeri Helmuth Schrödert.

De most nem nézett a német temető felé, egyenesen a békésen üldögélő Dimitrij felé sietett és nyomban kiabálni kezdett rá, veszélyes örültnek, sírgyalázónak és még sok mindennek nevezte. Helmuth Schröder még ekkor sem mozdult meg, talán nem is hallotta a kiabálást, mi hárman, Burai J., Szivel Sanyi és én azonban gyorsan átfutottunk a zsidó temetőbe, hogy megvédjük szegény Dimitrijt, aki csak halkan dühögött valamit a nagy kiabálás közepette.

– Ne bántsa ezt az embert – mondtam Korniss Flórának. – Nem tett ő semmi rosszat. Csak éppen nincs senkije a világon, ezért jár a halottak közé.

– Miért hord ásót magával? – kérdezte Korniss Flóra. – Lehet, hogy fel akarja bontani a sírokat.

– Veteményeskerteket szokott felásni – mondtam. – A sírokat sohasem bántja.

– Beszélni sem tud rendesen – mondta Korniss Flóra. – Teljesen őrültnek néz ki.

– A háború alatt összetörték minden csontját – mondtam.

Korniss Flóra megenyhült valamelyest, már kissé szánakozva nézte Dimitrijt, és akkor hirtelen meglátta Helmuth Schrödert a német temetőben, és mindjárt felismerte. Kezei ökölbe szorultak és lassan elindult, és mi hárman is lassan utána mentünk.

Korniss Flóra szinte nesztelenül lépett Helmuth Schröder mögé és azt mondta:

– Régen láttam ilyen szép délceg német katonát.

Helmuth Schröder sarkon fordult, és ekkor kicsit meggörnyedt a dereka. Tétován a háta mögé mutatott.

– Az apám sírját jöttem megnézni.

– Én nem nézhetem meg az apám sírját – mondta Korniss Flóra. – Elégették az apámat, és sehol sincs neki sírja.

– Sokan meghaltak a háborúban – mondta Helmuth Schröder. – Csúnya háború volt. Örülök, hogy te túlélted.

– A rendőrség tudja, hogy itt vagy? – kérdezte Korniss Flóra.

– Ha a rendőrség megtudja, hogy Helmuth Schröder itt van, akkor elviszik egy szigetre, ahol

évekig köveket kell majd hordoznia – mondta Szivel Sanyi.

– Följelentesz? – kérdezte Helmuth Schröder a zsidó fiatalasszonytól.

Korniss Flóra körülnézett, körbemutatott, és hal-
kan azt mondta:

– Halottaink mindig szépen megfértek itt egymás mellett.

– Mi is sokáig szépen megférünk egymás mellett – mondta Helmuth Schröder.

– Mi van Dietrichhel, a bátyáddal? – kérdezte az asszony. – Él?

– Él. Egyetemre jár. Orvos akar lenni.

– Mindig okos fiú volt – mondta Korniss Flóra és elmosolyodott. Először láttam mosolyogni. – Okosabb volt, mint te, és szebb is. Néha nem bántam volna, ha udvarolni kezd nekem. Lehet, hogy szerelmes is voltam egy kicsit bele.

– Ha épségben visszamegyek Németországba, Dietrich is eljön megnézni apánk sírját – mondta Helmuth Schröder.

– Épségben fogsz visszatérni – mondta Korniss Flóra. – Most eljössz hozzám, nálam biztosan nem keresne a rendőrség. És mondd meg Dietrichnek, hogy látogasson meg engem is, ha idemerézkedik. Bár nem hiszem, hogy még egyszer szerelmes lesz belé.

Azzal Korniss Flóra és Helmuth Schröder elmentek a német temetőből. Dimitrij is elment már akkor

a zsidó temetőből. Mi hárman még elég sokáig toprogtunk Hans Joachim sírja előtt, magunk sem tudtuk pontosan, hogy miért.

Ezt követően Helmuth Schrödert nagyon sokáig nem láttuk, épségben visszatért Németországba, Korniss Flórával azonban gyakran találkoztunk, Dimitrijel meg jóformán mindennap találkoztunk a Torontál nővérek kertjében. A hosszú hajú és hosszú szakállú orosz katonaszökevény, akit a hatóság emberei ekkor már azért nem bántottak, mert időközben összevesztek azokkal az oroszokkal, akik végigcsinálták a háborút, keveset beszélt ugyan, de mindent megértett, szorgalmasan ásta a Torontál nővérek kertjét, és a körtefákat is elültette. Mi elegendő körtefát szereztünk, szombaton délután meggyóntunk, vasárnap reggel megáldoztunk, a félkarú Tengerész elégedett volt velünk és adott nekünk facsemetéket, mi meg megtartottuk a szavunkat, továbbra is gyóntunk és áldoztunk minden szombaton és minden vasárnap. Nem tudom, hogy Burai J. és Szivel Sanyi milyen bűnöket vallottak be szombat délutánonként Berecz plébánosnak a gyóntatófülke mellett térdelve, én főképpen arról beszéltem, hogy időnként felindultságomban káromkodni szoktam és néha bűnös gondolatok ébrednek bennem este és éjszaka, ezek igazán nem voltak nagy vétkek. Berecz plébános mindig jóságosan megbocsátott nekem.

És amíg mi szenteskedtünk, és Dimitrij a kertet ásta, szép lassan kitavaszkodott, elmentek a felhők, ki-sütött ránk a nap, kezdtek visszaszállingózni a vándormadarak, a levágott nádas is zöldellni kezdett a víz partján, kirügyeztek a fák, melegebb estéken Fodó tanár úr és Berecz plébános már kiültek az iskolaudvarba sakkozni. Dukay János és Balla István rendületlenül dobálták a kugligolyókat, Balla István mindenképpen bajnok akart lenni és el akarta nyerni Dukay János pisztolyát, de mi tudtuk, és mindenki tudta, aki csak egy kicsit is értett a kuglizáshoz, hogy Dukay János még nagyon sokáig bajnok marad és talán élete végéig megtartja a pisztolyát.

A Torontál nővérek is sokat tüsténkedtek a kertben, illetve csak Márta és Zsuzsanna szorgoskodott, a bolond Elvira nem mert előbújni a házból, félt a szakállas Dimitrijtől, mert tudta róla, hogy orosz, és Elvirának igen rossz emlékei voltak az oroszokról, lehet, hogy Mártának és Zsuzsannának is rossz emlékeik voltak az oroszokról, de ők megkedvelték Dimitrijt, állandóan foglalkoztatták az ásójával, Zsuzsanna a nyomában járt, babot, retket, zöldbabot, borsót, sárgarépat, petrezselymet, paradicsomot és főzőtököt ültetett a szépen felásott kertbe, Márta meg a körtefákat figyelte és nagyon örült, amikor kirügyeztek a kis körtefák rövidre metszett ágai. Mi a tavasznak örültünk, főleg annak, hogy sikerült igazából szerelmesnek lennünk, alkonyattájt mindennap betértünk a Torontál nővérekhez, megnéztük az elrendezett

nagy kertet, néha segédkeztünk Zsuzsannának és Dimitrijnek, és amikor besötétedett, és Dimitrij elment az ásójával, bementünk a nappali szobába, leültünk a fehér asztalhoz, zsályateát ittunk, később pedig, amikor már melegebb tavaszi idő járt, málnaszörpöt szolgált fel nekünk Márta, a málnaszörpöt is a kínai csészekbe töltötte ki, és Elvira zongorázott nekünk minden este, lehunyta a szemét és lassan ringatózva zongorázott mindenkinek külön-külön, zongorázás után Burai J. mindig arcon csókolta Elvirát, Szivel Sanyi megcsókolta Mártát, én is megcsókoltam Zsuzsannát. Ilyen szépen búcsúztunk el tőlük minden este, és ilyenkor igen gyakran betértünk az iskolaudvarba, figyeltük Fodó tanár urat és Berecz plébánost, ahogyan gondolataikba merülve sakkoznak, de még gyakrabban bejártunk a kuglipályára, ahol Dukay János és Balla István egyenlőtlen vetélkedését figyeltük, ha jobban meggondolom, tulajdonképpen azért mentünk be minduntalan az iskolaudvarba meg a kuglipályára is, mert szerettük volna elmondani valakinek, hogy mennyire örülünk a tavasznak és hogy nagyon szerelmesek vagyunk a Torontál nővérekbe. Nem hiszem, hogy a sakkozók és a kuglizók ez különösképpen érdekelte volna, nem kérdeztek tőlünk semmit, jóformán ügyet sem vetettek ránk, és persze mi sem mondtunk nekik semmit a tavaszról és a szerelemről.

Berecz plébánosnak gyónáskor ugyan bevallottam, hogy néha bűnös vágyakat érzek, de azt nem

vallottam be, hogy Torontál Zsuzsanna iránt érzek bűnös vágyakat, Berecz plébános sem kérdezett nevet és továbbra is jószágon megbocsátott nekem, és megbocsátott Burai J.-nek és Szivel Sanyinak is, bár azt nem tudhattam, hogy ők bevallották-e bűnös vágyaikat, ha egyáltalán éreztek ilyesmit, de feltételezem, hogy éreztek. Szóval a gyónásokkal, az áldozatokkal és Berecz plébánossal minden rendben volt, a Tengerész azonban, miközben a templomi orgona pedálját taposta, egyre rosszallóbban méregetett bennünket. Egy vasárnap délelőtt megmaradt fél karjával megállított bennünket a mise végén a templom ajtajában. Megvártuk, amíg a hívők kivonulnak a templomból, akkor a Tengerész majdnem egészen az oltárig vezetett bennünket, leültetett mindhármunkat az első padsorba, megállt előttünk, mintha ő volna Berecz plébános, és azt mondta:

– Ugye, tudjátok, hogy én valamikor nagyon bűnös életet éltem?

– Tudjuk – mondtuk, és egyáltalán nem sejtettük, hogy mit akar tőlünk.

– Mocskos, bűnös hajókkal jártam mindenféle bűnös és mocskos helyekre, és ezzel még dicsekedtem is mindenfelé a világban.

– Ezt is tudjuk – mondtuk.

– Csúnya helyek a tengeri kikötők – mondta a Tengerész. – Tele vannak rosszfajta házakkal és rosszfajta nőkkel, a rosszfajta nők pedig mindenféle gyalázatosságokra csábítják a gyanútlan tengerészeket.

Erről még nem sokat tudtunk akkor, így hát hallgattunk és vártuk, hogy a Tengerész folytassa a beszédét. Ő rosszállóan végigmért bennünket, és azt mondta:

– Ti is bűnös kikötőkbe hajóztatok be.

– Nem hajóztunk be semmilyen kikötőbe, és sohasem leszünk tengerészek – mondta Szivel Sanyi. – Csak buta emberek vágnak a tengerre. Ezt olyan személytől hallottuk, aki igazán jól megismerte a tengert.

– Éjszakánként bűnös házban tartózkodtok, bűnös nők között – mondta a Tengerész.

– A Torontál nővérekre gondol? – kérdezte fenyegetően Burai J.

– A három bolond tanárnőre gondolok – mondta a Tengerész.

– Maga a bolond – mondta kivörösödve Burai J.

– A Torontál nővérek senkiről sem mondanak rosszat és szeretnek bennünket.

– Teát és málnaszörpöt adnak nekünk, és Elvira minden este gyönyörűen zongorázik – mondtam.

– Én bejártam hajókkal az egész világot – mondta a Tengerész. – Megismertem a rosszfajta nőket, és erről a három bolond tanárnőről is megtudtam sok mindent. Zongoráztak ezek a német tiszteknek, az orosz tiszteknek meg a partizán tiszteknek is. Zongoráztak meg énekeltek is nekik éjszakákon át, és igen gyakran összebújtak velük. Fiatalkorúak megrontására is hajlamosak.

– Szerencsétlen életük volt eddig – mondtam.

– Szép nagy kastélyban laktak, de mindenféle jövevények meggyalázták a kastélyt, széthasogatták a bú-

torokat, összetörték a kínai porcelánjaikat, őket megkizavarták az országútra. Itt végre most nyugton vannak, és mi azt akarjuk, hogy boldogok legyenek.

– Ne menjetek többet abba a bűnös házba – mondta komoran és fenyegetően a Tengerész.

Burai J. ekkor felállt a padról és még mindig kivörösödve kijelentette:

– A körtefákat már nem adjuk vissza. Elültettük őket és most kezdenek rügyezni. Szép kertet fogunk ott csinálni, és nem ajánlom magának, hogy akárcsak a közelébe is jöjjön.

Kimentünk a templomból és a templom előtt dühösen azt mondtam:

– Igaza van Balla Istvánnak. A Tengerész mindig nagyon buta ember lehetett.

– Azt állítja, hogy behajózta az egész világot – mondta Szivel Sanyi. – Lehet, hogy tényleg sok rosszféle nővel találkozott.

– Szerintem még a rosszféle nők sem álltak vele szóba – mondta Burai J. – Azt sem hiszem, hogy behajózta az egész világot. Bizonyára valami vacak kis gőzösön hajóztatott a part mentén, vagy esetleg egyik szigetről a másikra.

– Lehet, hogy Balla István szigete mellett is elhajózott néha – mondta Szivel Sanyi.

– Lehet – mondta Burai J. – Még azon a koszos gőzhajón is jobb élete volt, mint Balla Istvánnak, de

aztán mégis elvesztette a fél karját, és azóta talán még butább mint régen volt. Nem ajánlom neki, hogy a Torontál nővérek kertjébe jöjjön, a körtefákat úgysem adjuk neki vissza.

A Tengerész nem jött el a Torontál nővérek kertjébe, a körtefák szépen megeredtek, fehér virágok is megjelentek az ágaikon, a veteményeskert is zöldülni kezdett, és mi még mindig örültünk a tavasznak, továbbra is szerelmesek voltunk a Torontál nővérekbe, mert tudtuk róluk, hogy egyáltalán nem rosszfajta nők, mindig nagyon kedvesen mosolyogtak ránk, amikor esténként búcsúzáskor arcon csókoltuk őket. A Tengerész csúnya és megrovó beszéde után már nem kellett volna rendszeresen templomba járnunk, de azért, magam sem tudom miért, továbbra is meggyóntunk és megáldoztunk minden héten, és én szombatonként újból és újból bevallottam bűnös vágyaimat Berecz plébánosnak.

Mielőtt azonban veszélyesen felerősödtek volna bennünk, egy este ránk rontottak a bőrkabátosok.

Ők nem kopogtak, nagy garral kinyitották az ajtót, bejöttek, hárman voltak, de mindjárt tele lett velük a szép tiszta szoba, mi elképedve néztük őket és a sárkányos csészéket szorongattuk, ők meg levették sapkájukat és vigyorogtak, az egyiknek kopaszra volt borotválva a feje, ő vigyorgott legszélesebben. A boldond Elvira mozdult meg elsőnek közülünk, tudta, hogy mit kell csinálnia. Felugrott a székéről, a zongorához rohant és gyorsan játszani kezdett. De most nem úgy játszott, mint máskor, nem hunyta le füstös

szemeit, ujjait sem finoman és lassan járatta a billentyűkön, nagyokat csapkodott a zongorára, és nekünk ez a zene egyáltalán nem tetszett, mert nem nekünk szólt külön-külön, ezekből a hangokból nem lettek szép képek, semmilyen képek sem lettek. A bőrkabátosok viszont elégedettek voltak.

– Elvira nagyon szófogadó lány lett – mondta módfelett elégedetten a borotvált fejű. – Annyira szófogadó, hogy szólni sem kell neki és ő máris tudja, hogy mit kell csinálnia.

A másik bőrkabátos Zsuzsannához fordult:

– Ha te is ilyen szófogadó lettél volna, Zsuzsanna, akkor nem ficamodott volna ki a csípőd. Még mindig sántítasz?

– Egész életemben sántítani fogok – mondta csöndesen Zsuzsanna.

– De ezentúl már szófogadó leszel.

– Szófogadó leszek – mondta Zsuzsanna.

– Hogyan találtatok ránk, Milivoj? – kérdezte ekkor Márta a kopasz fejűt.

– A mi rendőrségünk mindig megtalálja azt, amit keres – vigyorogta Milivoj. – A mi rendőrségünk a legjobb a világon. Mostanában eszünkbe jutottak a régi szép idők, elhatároztuk, hogy megkeresünk beneteket. És most itt vagyunk.

– Azt persze nem tudtuk, hogy kisfiúkkal vigasztalódtok mostanában – mondta a másik bőrkabátos.

– Ezek a fiúk a diákjaink – mondta Márta. – A kertben segédkeznek nekünk.

– Csak a kertben? – kérdezte a kopasz Milivoj.
– Csak a kertben – mondta Márta.
– Remélem, te is szófogadó vagy, mint Elvira és Zsuzsanna.

– Igen – mondta Márta. – Szófogadó vagyok.
Milivoj akkor odajött az asztalhoz, belenézett a sárkányos csészéinkbe és megkérdezte:

– Mit isztok?
– Málnát – mondta Burai J.
– Keljetek fel innen, gyerekek – mondta Milivoj.
Felkeltünk a székekről és a fal mellé húzódtunk.
A három bőrkabátos leült a helyünkre, a kopasz fejű egy fonott üveget tett az asztalra és rászólt Mártára:

– Vidd el innen ezeket a kínai vackokat és hozzád poharakat. Ma éjszaka bort iszunk és nagyon jókedvűek leszünk.

Márta felpattant, összeszedte és kivitte a csészéket a konyhába, és poharakat hozott az asztalra, leült és szóltanul várakozott, és mintha az ő szemei is kicsit füstösek lettek volna.

Milivoj bort töltött a poharakba, és azt mondta:

– Nem jó helyen ülsz, Márta.

Márta engedelmesen felállt, megkerülte az asztalt és Milivoj ölébe ült.

Ránéztem Szivel Sanyira, eltorzult arccal támasztotta a fejét és hirtelen nagyon öregnek látszott.

– Te is rossz helyen ülsz, Zsuzsanna – mondta akkor a másik bőrkabátos.

Zsuzsanna is engedelmesen felállt, bicegve odament a bőrkabátoshoz és az ölébe ült.

Most Szivel Sanyi nézett rám, azt hiszem, én is elég öregnek látszhattam.

A harmadik bőrkabátos a zongorához sétált, meg-simogatta Elvira fekete haját, Elvira erre még vadab-bul csapkodta a zongorát, a bőrkabátos meg visszafor-dult és ránk förmedt:

– Takarodjatok innen, gyerekek! Anyukátok már biztosan nagyon vár benneteket.

– Nincs joguk így viselkedni – mondta remegő szájjal Burai J. – Nincs joguk betörni mások házába és ilyen gorombán viselkedni.

– Menjetek haza, fiúk – mondta Zsuzsanna. – Ezek az emberek régi barátaink.

– Nem hiszem, hogy a barátaik – mondta Burai J.

A zongora mellett álló bőrkabátos ekkor odajött hozzánk, elkapta és megcsavarta Burai J. karját, az aj-tóhoz vezette, kinyitotta az ajtót és kipenderítette a kis Burai J.-t az udvarra. Mi Szivel Sanyival nem vártuk, hogy kihajítsanak bennünket. Lehorgasztott fejjel ki-mentünk Burai J. után.

IV.

Tanácsstalanul álltunk a Torontál nővérek háza előtt, egy terepjáró gépkocsi is állt a ház előtt, ezzel jöttek a bőrka-bátosok. Szivel Sanyi módszeresen rugdosta a gépkocsi oldalát, mi ketten Burai J.-vel a házból kihallatszó hangos zongoraszót hallgattuk, csillagos volt az ég felettünk, éppenséggel szép tavaszi este is lehetett volna, de nem volt szép tavaszi este, mert Elvira odabent füstös szemekkel nézte és nagyon erősen verte a zongora billentyűit. Aztán a férfiak nevetését is hallottuk a zongoraszóval együtt, később Márta és Zsuzsanna is nevetett, csak a boldond Elvira nem nevetett, ő zongorázott megállás nélkül.

Szivel Sanyi ráunt a gépkocsi rugdosására, odajött hozzánk és azt mondta:

– A tengeri kikötők bűnös házaiban is mindig hangosan zongoráznak és hangosan röhögnek a tengerészek meg a rosszfajta nők. És sokat isznak. Láttam egyszer egy filmen.

– Én is láttam ilyen filmet – mondtam. – Abban egy töpörödött férfi zongorázott, sötét szemüveget tettek a szemére, hogy ne láthassa, hogy mi folyik körülötte. A rosszfajta nők levetették a ruhájukat, úgy táncoltak a tengerészekkel, és közben énekeltek is.

– A tengerészek sohasem lettek szerelmesek a rosszfajta nőkbe – morfondírozott Szivel Sanyi. – Táncoltak meg énekeltek velük, de aztán elhajóztak, és egyáltalán nem lettek szerelmesek.

– A bőrkabátosoknak pisztolyuk van – mondta Burai J.

– Én nem láttam náluk pisztolyt – mondta Szivel Sanyi.

– Mindegyiknek pisztolya van a bőrkabát alatt – bizonygatta Burai J. – Annál is pisztoly van, aki engem kidobott a szobából. Éreztem, hogy pisztoly van a derekán, amikor hátracsavarta a kezemet.

– Meg is verhettek volna bennünket – mondta Szivel Sanyi. – Ezeknek könnyen eljár a kezük. Ilyen bőrkabátosok verték Balla Istvánt is. Addig verték, amíg be nem vallotta, hogy ellenséges ügynök. Aztán mehetett a szigetre követ hordani.

– A Torontál nővérek nagyon félnek tőlük – mondta Burai J.

– Lehet, hogy tényleg bolond mind a három nővér – mondta Szivel Sanyi.

– Nem bolondok, csak félnek – mondta Burai J.

– Nagyon szófogadóan viselkedtek – jegyeztem meg.

– Ti is szófogadóan viselkedtetek – mondta Burai J. – Igen gyorsan kipucoltatok a szobából.

– Én is sejtettem, hogy pisztolyt hordanak a bőrkabát alatt – mentegetőztem.

– Nekünk még késünk sincs – mondta Szivel Sanyi.

– Ha lenne késünk, kiszúrhatnánk a gépkocsi gumijait.

– Szeretném, ha már Balla István legyőzné Dukay Jánost a kuglizásban – mondta Burai J. – Akkor elnyerné tőle a pisztolyát.

– Dukay Jánost senki sem tudja legyőzni – mondtam.

Bent a házban egyre hangosabban szólt a zongora, és egyre hangosabb volt a nevetés.

– Elmehetnénk a folyóra – mondta Szivel Sanyi.

– Minek? – kérdeztem.

– Megfürödhethetnénk.

– Piszkosnak érzed magad? – kérdeztem.

– Lehet, hogy rosszfajta nőkbe lettünk szerelmesek – mondta Szivel Sanyi. – Lehet, hogy butábbak vagyunk, mint a Tengerész.

– A Torontál nővérek nem rosszfajta nők – mondta Burai J. kétségbeesetten.

Akkor odabent énekelni kezdtek a bőrkabátosok, és csakhamar velük énekelt Márta és Zsuzsanna is. Erre már Burai J. sem tudott mondani semmit. Eloldalogtunk onnan a ház elől, de nem mentünk le a folyóhoz megfürödni, hazamentünk, aludni akartunk.

Nehezen aludtam el azon az éjszakán, ígykeztem nem gondolni a Torontál nővérekre, de minduntalan megjelent előttem a házuk és a kertjük, ezért megpróbáltam hát a derék Hans Joachim Schröderre gondolni, aki felépítette azt a nagy házat és szép körtefákat nevelt föl a kertben, de akkor meg folyton Izidor jelent meg előttem, láttam, ahogyan agyonlövöldözi a körtefákat, és amikor végre elaludtam, Izidor még mindig a körtefákra lövöldözött.

Reggel rosszkedvűen és igen bánatosan elhatároztam, hogy nem megyek el többet a Torontál nővérekhez. Lehet, hogy Burai J. és Szivel Sanyi is így határozott, láttam rajtuk, hogy nekik is rossz éjszakájuk volt,

bár ők nem ismerték Izidort, csak hallomásból tudtak értelmetlen lövöldözéseiről.

Aztán délután mégis elmentünk a Torontál nővérekhez. A kertjük most nagyon csöndes volt, a mozdulatlan körtefák között Dimitrij kaparászta kedvetlenül a földet az ásójával, de ő is olyan lassan mozgott, mintha a földbe ragadt volna a lába. Amikor odamentünk hozzá, főlegyenesedett, az ásójára támaszkodott, és amit igen ritkán tett, ezúttal még szólt is hozzánk.

– A tanárnők nagyon szomorúak – mondta.

– Ma nem jöttek ki a kertbe? – kérdeztem.

– Vörösek a szemeik – mondta Dimitrij. – És nagyon szomorúak.

– Rossz éjszakájuk volt – mondta Szivel Sanyi.

– Keveset aludtak.

Dimitrij tudomásul vette ezt, többé nem szólt hozzánk, folytatta a kedvetlen kaparászást, mi meg ott tébláboltunk körülötte és majdnem megbántuk már, hogy egyáltalán eljöttünk a kertbe, amely lassanként szépült ugyan, de én tudtam, hogy sohasem lesz olyan szép, mint Hans Joachim Schröder idejében.

Később kijött a házból Zsuzsanna, megállt az ajtó előtt és vörös szemekkel figyelt bennünket. Ekkor elindultunk a kapu felé. Végimentünk a kerten, elmentünk Zsuzsanna előtt, köszöntünk neki és mentünk tovább. Zsuzsanna utánunk szólt:

– Nem jöttök be egy csésze málnára?

Megálltunk, és Szivel Sanyi azt mondta:

– Haza kell mennünk.

– Máskor mindig bejöttetek – mondta Zsuzsanna.
– Tulajdonképpen nem szeretjük a málnát – mondta Szivel Sanyi. – A zsályateát sem szeretjük, mert émelyítő szaga van.

– Szeretnénk, ha bejönnétek – mondta Zsuzsanna.

Megszántuk szomorú, vörös szemeit, lassan be-mentünk a házba. A nappali szoba tiszta volt, mint mindig, nem látszottak az éjszakai randalírozás nyomai. Leültünk a fehér asztalhoz, Márta málnaszörpöt töltött a sárkányos kínai csészékbe, mi rosszkedvűen ittuk a málnát és nem szoltunk egy szót sem. Akkor sem szoltunk semmit, amikor kiürültek a csészék. A bolond Elvira füstös és vörös szemeivel várakozóan nézett ránk, de mi hallgattunk, ő egyre inkább zavarba jött és kétségbeesetten azt mondta:

– Szép vadászkutyáink voltak a kastélyban. Szerették, ha halkan zongorázok. De nem szerették, ha hangosan zongoráztam, és nem szerették, ha sok ember énekelt a kastélyban. Ilyenkor ugattak és vonítottak. Ezért aztán agyonlövöldözték a szegény vadászkutyákat.

Miután erre sem szoltunk semmit, Elvira még kétségbeesettebben folytatta.

– Écskai Pisti sem szerette a lármát és a ricsajozást. Őt börtönbe vitték, de lehet, hogy agyonlőtték őt is, mint a vadászkutyákat.

Ezután segélykérően nézett a nővéreire és megkérdezte:

– Nem fognak bántani bennünket?

- Nem – mondta Márta.
- Zongorázhatok?
- Zongorázhatsz – mondta Márta.

Elvira boldogan odaült a zongorához, lehunyta a szemét és halkan játszani kezdett, most megint nekünk zongorázott, mi meg az üres sárkányos csészéket bámultuk, és még akkor is a csészéket néztük, amikor Elvira befejezte a zongorázást és visszaült az asztalhoz.

Nagy volt a csönd és a nagy csöndben Zsuzsanna hirtelen elsírta magát. Szemei még vörösebbek lettek, és halkan sírt.

Elszégyelltem magam, felálltam, odamentem Zsuzsannához és megcsókoltam az arcát. Zsuzsanna tovább sírt, de halványan elmosolyodott. Felállt Burai J. is, megcsókolta Elvira arcát, és Szivel Sanyi is megcsókolta Mártát.

Azon a szombaton őszintén meggyóntam Berecz plébánosnak, hogy bizonyos embereket nagyon gyűlölök és szeretném megölni őket. Berecz plébános ezúttal nem beszélt hozzám jóságosan, szigorúan megdorgált, tizenöt Miatyánkot és tizenöt Üdvözlégy Máriát kellett elmondanom, hogy vasárnap megáldozhassak.

A bőrkabátosok azonban a továbbiakban is rendszeresen ellátogattak a Torontál nővérekhez. Legközelebb már délután megérkeztek, mi Mártával, Zsuzsannával

és Dimitrijel a kertben tevékenykedtünk, meleg tavaszi délután volt, a bőrkabátosok most bőrkabát nélkül érkeztek, sötétké ing volt rajtuk, az ingeken vállpántok, és a vállpántokon cifra rangjelzések, a borotvált fejű Milivojnak volt a legtöbb rangjelzése, és mind a hármuknak pisztoly volt az oldalán. Kényelmesen besétáltak a kertbe, megnézték a zöldellő veteményeket és a virágzó körtefákat, aztán alaposan megnézték Dimitrijt is, és Milivoj megkérdezte:

– Ki ez a rettenetesen szőrös ember?

– Dimitrijnek hívják – mondtam. – Ismert orosz hazafi.

– Orosz hazafi? – kérdezte vonakodva Milivoj.

– Igen – mondtam. – Helytelenítette a mai rendszer átkos és téves politikáját, ezért el kellett menekülnie hazájából.

– Nem szeretem a hazaárulókat – mondta Milivoj. – A háborúban nem sokat teketóriáztunk velük, agyonlőttük őket, mint a kutyákat.

– Dimitrij nem hazaáruló – mondtam. – De nem szereti a mai politikusokat és sokat bánkódik hazája sorsa miatt.

– Nem tud beszélni? – kérdezte Milivoj.

– Ritkán beszél – mondtam –, mert túl sokat bánkódik.

Milivojnak még mindig nem tetszett Dimitrij, de végre békében hagyta és Mártáékhoz fordult:

– Menjünk be, lányok, ma éjszaka megint jókedvűek leszünk.

Márta és Zsuzsanna engedelmesen bement a házba a három férfival, mi dühösen néztünk utánuk, Dimitrij mélabúsan lógatta hosszú szakállát és megállapította:

– Ezek miatt a férfiak miatt szomorúak a tanárnők.

– Igen – mondta Burai J. – Ezek a fickók szomorítják el a tanárnőket.

– A katonák sokat szoktak gorombáskodni a nőkkel – mondta Dimitrij.

– Ezek nem katonák, hanem rendőrök – mondta Szivel Sanyi. – Rendőrtisztek.

– Lehet, hogy azt a kopaszt fejbe csapom az ásóval – mondta Dimitrij.

– Megölnének – mondtam. – Egyszer már majdnem agyonverték errefelé. Kész csoda, hogy életben maradtál. Ezek viszont biztosan megölnének.

– Lehet, hogy mégis fejbe csapom az ásóval – mondta Dimitrij, aztán a kerti földdel kezdett foglalatoskodni.

Mi elmentünk, mert tudtuk, hogy azon az estén nem ülhetünk a fehér asztal mellé és Elvira nem fog nekünk zongorázni. Bementünk a Kultúrotthonba a kuglipályára, ott sem történtek különösebb dolgok, Dukay János akkor is legyőzött mindenkit, este átmentünk az iskolaudvarba, rövid ideig elnézegettük, ahogy Fodó tanár úr és Berecz plébános sakkozik, de itt sem éreztük jól magunkat, kimentünk a templom előtti térre, leültünk a Szentháromság-szobor elé és hallgatóztunk a csendes éjszakában.

Az éjszaka nem sokáig maradt csendes. A Torontál nővérek házából felharsant az énekszó, egyre hangosabb lett, a környező házak udvarában idegesen ugattak és vonítottak a kutyák.

És később is voltak még ilyen lármás éjszakák, és az ilyen éjszakák után a Torontál nővérek mindig ki-vörösödött szemmel fogadtak bennünket, szomorúan néztek bennünket, alig-alig mosolyogtak már, amikor megcsókoltuk őket. Én pedig ismét meggyóntam Berecz plébánosnak gyűlölködésemet és gyilkolási szándékomat. Berecz plébános ismét szigorúan megdorgált, de azután kijött a gyóntatófülkéből és azt mondta:

– Mostanában ritkábban jöttök el esténként az iskolaudvarba. Unjátok a sakkot?

– Elég sok bajunk van mostanában – mondtam.

– Amióta ismerlek benneteket, mindig sok bajotok volt – mondta Berecz plébános. – Ma este gyertek el, beszélni akarunk veletek.

– Beszélhetünk itt is – mondtam. – Mindent őszintén meggyónok.

– Nem – rázta a fejét Berecz plébános. – Nem gyóntatni akarlak. Gyertek el az iskolaudvarba.

Kedveltük Berecz plébánost és Fodó tanár urat, így hát elmentünk az iskolaudvarba. Valamikor ősszel majdnem minden este itt ültünk, akkor Fodó tanár úr még Ácsi Lajossal sakkozott és közben sok pálinkát ittak, Berecz plébános érdeklődve figyelte a részeg sakkjátszmákat, néha ő is ivott a pálinkából, nekünk akkoriban is sok bajunk volt, és Fodó tanár úrék se-

gítettek rajtunk, de Ácsi Lajos közben meghalt egy őszi éjszakán, attól kezdve Berecz plébános sakkozott Fodó tanár úrral, ritkábban ittak, és ezek a sakkjátszmák már nem voltak olyan érdekesek, mint régen, de mi még jól emlékeztünk az őszi estékre, ezért néha megnéztük Fodó tanár urat és Berecz plébánost, nem bánták, ha ott ülünk mellettük, de most történt meg először, hogy ők maguk hívtak oda bennünket.

Vártak már ránk, viharlámpa világított a fejük fölé, a sakktábla is ott állt előttük, de ők nem nyúltak a bábukhoz, megvárták, amíg leülünk melléjük, és akkor Berecz plébános azt mondta:

– Ti mindennap eljártok a Torontál nővérek házába.

– Igen – mondta Burai J. – Segítünk nekik a keretet művelni, ők meg esténként teával vagy málnával kínálnak meg bennünket. Nagyon kedvesek mind a hárman, és Elvira gyönyörűen zongorázik.

– Néha másokhoz is kedvesek esténként – mondta Berecz plébános. – Egész éjszaka kedveskednek és ilyenkor éktelenül lármáznak. A hívek közül egyre többen méltatlankodnak emiatt. Nem tetszik nekik, hogy erkölcstelen életet élnek, és sokan azt állítják, hogy már több iskolából elzavarták őket erkölcstelen életmódjuk miatt.

– A Torontál nővérek nem élnek erkölcstelen életet – mondta Burai J. – Egyáltalán nem rosszfajta nők.

– Márta is jó tanárnő és Zsuzsanna is – mondta Fodó tanár úr. – A gyerekek szeretik őket, különösen Zsuzsannát. A szülők azonban nem szeretik őket,

többször követelték már, hogy zavarjuk el mindkettőt az iskolából.

– A hívek azt követelik, hogy zavarjuk el mind a hármat a faluból – mondta Berecz plébános. – Nagyon rendes asszonyoknak látszottak, amikor idejöttek, de amióta megjelentek ezek a rendőrtisztek...

– Félnék a rendőrtisztektől – mondta Burai J.

– Miért félnék tőlük? – kérdezte Fodó tanár úr.

– Nem tudom – mondtam. – De azt hiszem, régebbiről ismerik ezeket a rendőrtiszteket, és régóta félnek tőlük.

– A rendőrtisztek agyonlövöldözték a vadászkutyáikat és összetörték a kínai porcelánjaikat – mondta Szivel Sanyi. – Ezért a Torontál nővéreknek most nagyon szófogadóan kell viselkedniük.

– Akarata ellenére senkit sem lehet bűnös életre kényszeríteni – mondta Berecz plébános.

– A rendőrtisztek pisztolyt hordanak magukkal – mondtam. – És nagyon gorombán viselkednek. Fenyégetőznek és parancsolgatnak. A tanárnőknek muszáj engedelmeskedniük nekik.

– Jó tanárnők – mondta Fodó tanár úr. – Én is kedvelem őket, nem szeretném, ha az emberek kiűznék őket a faluból.

– Pedig hamarosan el kell menniük a faluból – mondta Berecz plébános. – Az emberek egyre hevesebben méltatlankodnak.

– Segítenünk kellene a Torontál nővéreken – mondta Burai J. – Nem szabad elmenniük innen.

– Hogyan segítsünk rajtuk? – kérdezte Berecz plébános.

– Nem tudom – mondta Burai J. – Mi megpróbáltuk...

Hirtelen elhallgatott. Valahonnan a távolból hangos énekszó hallatszott. És mi tudtuk, hogy a Torontál nővérek házában énekelnek.

– Dukay János segített, amikor Izidor megölte a körtefákat és amikor lelőtte Tarnóczy Balázst – mondtam. – Ő tanácsolta az embereknek, hogy legyenek nagyon kedvesek Izidorhoz, és Izidor végül is felakasztotta magát.

– Dukay Jánosnak pisztolya is van – mondta Szivel Sanyi.

– Meglehetősen elfoglalt ember az utóbbi időben – mondta Fodó tanár úr. – Úgy hallom, Balla István már nagyon szorongatja a kuglizásban.

– Sohasem fogja legyőzni – mondta Burai J.

– Talán az lenne a legjobb, ha a Torontál nővérek eljönnének hozzám a templomba – mondta Berecz plébános. – Elbeszélgetnék velük egy kicsit.

– Tanügyi munkásoknak nem szabad templomba járniuk, azt te is jól tudod, szentatyám – mondta Fodó tanár úr.

– Én meg nem mehetek a kuglipályára – mondta Berecz plébános. – A hívek rossz néven vennék, ha ilyen helyekre járnék.

– Majd mi átmegyünk a bölcs Dukay Jánoshoz
– állt fel Fodó tanár úr. – Te addig vigyázz a sakktáblára, szentatyám.

Felálltunk mi is, és átmentünk Fodó tanár úrral a Kultúrotthonba a kuglipályára. Dukay János és Balla István komoly arccal kuglizott, azazhogy Balla István volt csak igazán komoly, Dukay János eléggé hanyagul dobálta a golyókat, de még így is látszott, hogy győzni fog, és majdnem jókedvűen kérdezte Fodó tanár úrtól:

– Te is azért jöttél, hogy rám nyerj a kuglizásban?

– Nem – mondta Fodó tanár úr. – A Torontál nővérek miatt jöttünk.

– Mi van velük?

– Éjszakánként nagyon lármásak – mondta Fodó tanár úr.

– Hallom – mondta Dukay János. – Nagyon jó kedélyű kolléganőid vannak.

– Azért énekelnek, mert félnek – mondta Burai J.

– Félnek? – nézett rá csodálkozva Dukay János.

– Mitől félnek?

– A bőrkabátosoktól – mondta Burai J.

Erre már Balla István is fölfigyelt.

– Miféle bőrkabátosoktól? – kérdezte.

– Bőrkabátos rendőrtisztektől – mondta Szivel Sanyi. – Most már levetették a bőrkabátokat, mert meleg van, de először bőrkabátban jelentek meg, és mi láttuk, hogy a Torontál nővérek nagyon félnek tőlük.

– Pisztolyt is hordanak a bőrkabátosok? – kérdezte Balla István.

– Igen – mondtuk.

– Ilyenek voltak azok is, akik engem megvertek, amikor visszatértem szép hazámba – mondta Balla István. – Csúnyán elbántak velem, sokat hadonásztak a pisztolyaikkal, nem csodálom, hogy azok az asszonyok félnek tőlük.

– Arra kényszerítik őket, hogy énekeljenek egész éjszaka – mondtam. – És az emberek emiatt ki akarják űzni a faluból a Torontál nővéreket. Pedig a Torontál nővérek egyáltalán nem rosszfajta nők.

– Szívesen megnézném ezeket a fickókat – mondta Balla István, és Dukay Jánoshoz fordult. – Kölcsönadnád a pisztolyodat?

– Nem – mondta Dukay János. – Megmerevedtek az ujjaid a kőhordásban, és rosszul céloznál, amiből esetleg baj származhatna.

– Gonosz emberek a bőrkabátosok – mondta Burai J. – Egy borotvált fejű a leggonoszabb közöttük, Milivojnak hívják.

Dukay János eddig egy kugligolyót tartott hatalmas tenyerében, most óvatosan letette a golyót, merengve elnézett a fejünk felett és azt mondta:

– Ismertem valamikor egy Milivoj nevű kopasz embert. Még a háborúban ismertem meg. A szőlősdombokon hajszolt bennünket az ellenség felé, a hátunk mögött üvöltözött, gyáva kutyaának nevezett bennünket, megrugdosta azokat, akik lemaradtak, néhányat agyon is lőtt közülük. Pedig nem voltunk gyávák, mentünk előre amilyen gyorsan tudtunk, lövöldöztünk rossz pus-

káinkkal, sokaknak még puskájuk sem volt, ezek harciasan kiabáltak. Nagyon nem szerettük a kopasz Milivojt.

– Azt hiszem, hogy alapján véve szerencsétlen asszonyok a Torontál nővérek – mondta Fodó tanár úr. – Sajnálám, ha kiűznék őket a faluból.

– Lehet, hogy meg kellene néznem a borotvált fejű Milivojt – morfondírozott Dukay János, majd azt mondta Balla Istvánnak: – Azt hiszem, ma este még nem fogsz legyőzni.

– Ma este még nem – mondta Balla István. – De egyszer legyőzlek majd.

– Én most elmegyek – mondta Dukay János. – Gyakorolj addig, amíg odaleszek.

– Én visszamegyek az iskolaudvarba – mondta Fodó tanár úr. – A szentatya már biztosan unja magát egyedül a sakktábla mellett.

Mi a sánta Dukay Jánossal tartottunk. Mentünk a Torontál nővérek felé, az énekszó és a zongoraszó egyre hangosabb lett, a környékbeli kutyák is hangosan ugattak. A Torontál nővérek lármás háza előtt Dimitrij állt, hosszú szakálla fekete volt a sötétben, ásóját a vállán tartotta.

– Te mit akarsz itt? – kérdeztem.

– Várom a kopaszt – mondta Dimitrij. – Lecsapom az ásóval, ha kijön a házból.

– Menj haza, Dimitrij – mondta neki Dukay János. – Majd én beszélek a kopasszal.

Szép vaskapu nyílt a ház udvarába, még Hans Joachim Schröder csináltatta, Dukay János bement

az udvarba, onnan a házba. Csakhamar elhallgatott a zongoraszó és énekszó.

Mi kint vártunk az utcán, és mi is hallgattunk. Dukay János talán fél óráig lehetett bent, akkor kijött a Kopasz Milivojjal, úgy hallottuk, hogy kedélyesen beszélgetnek az udvaron, amikor kiléptek az utcára, Kopasz Milivoj barátságosan kezét nyújtott Dukay Jánosnak.

– Örülök, hogy találkoztunk – mondta. – Mindig örülök, ha régi harcostársakkal találkozom, és ha a háborúról beszélgethetek.

– Szemét ember voltál a háborúban – mondta Dukay János.

– A kötelességemet teljesítettem – mondta a Kopasz Milivoj.

– Most is szemét ember vagy – mondta Dukay János.

Milivoj ekkor már egyáltalán nem volt kedélyes és barátságos.

– Nem tűröm, hogy így beszéljenek velem – mondta.

– Hagyd békén ezeket az asszonyokat – mondta Dukay János.

– Túl kicsi és túl gyöngé vagy ahhoz, hogy parancsolgass nekem – mondta Kopasz Milivoj.

A nagydarab Dukay János megragadta Milivoj mellén a kék inget és teljes erőből a vaskapuhoz kente a rendőrtisztet.

A nehéz kapu nagyot dördült, Kopasz Milivojnak megroggyantak a lábai, jobb kezével a pisztolya körül kotorászott és krákogva azt mondta:

– Lelőhetnék most.

– Nem fogsz lelőni – mondta Dukay János. – És
többet ne gyere ide.

Milivoj ekkor rogyadozó lábakkal bement a kapun, Dukay János meg sántikálva elindult vissza a kuglipálya felé. Mi is utánamentünk, és velünk jött a szakállas Dimitrij is.

Azon az éjszakán már nem hallatszott lárma a Torontál nővérek házából, és a környékbeli kutyák is megnyugodtak.

V.

Ezután egy hétig, vagy talán tovább is csöndesek voltak az éjszakák a faluban, a Torontál nővéreknek sem voltak már vörösek a szemeik és megtanultak ismét mosolyogni esténként. A hívek kevesebbet panaszkodtak rájuk a templomban, a szülők sem tiltakoztak az iskolában, Fodó tanár úr békésen sakkozott a viharlámpa alatt Berecz plébánossal, és gyónáskor én sem idegesítettem Berecz plébánost öldöklési szándékaimmal, egyetlen valamirevaló bűnöm egy jóízű verekedés volt, valamelyik este ugyanis Burai J., Szivel Sanyi és én ráfutottunk Toma Gyuriékra a Szentháromság-szobornál, ők ötven voltak, mi csak hárman, de mi akkor a Torontál nővérektől jöttünk igen szerelmesen, erősnek éreztük magunkat, keményen összeverekeedtünk Toma Gyuriékkel, és tényleg erősek voltunk, mert megfutamtítottuk őket, ezt a bűnmet majdnem büszkén vallottam be gyónáskor, Berecz plébános természetesen megbocsátott nekem, és én akkor vasárnap reggel megnyugodott lélekkel vettem magamhoz az oltáriszentséget, és amikor föl néztem a kórusra, úgy láttam, mintha még a Tengerész is megbékélt volna velünk, elégedetten fújtatta az orgonát, a hívek meg buzgón énekeltek, talán el is felejtették, hogy nemrégén még rosszfajta nőknek nevezték a Torontál nővéreket. Mindezt tulajdonképpen Dukay Jánosnak köszönhattük, ezért mindennap

rendszeresen betértünk a kuglipályára, állígtattuk a bábukát, és elégedetten láttuk, hogy a nagydarab Dukay János továbbra is jó formában van, nem győzheti le őt senki, a kopasz rendőrtisztet is erőteljesen a vaskapuhoz kente, a kugligolyókat is erőteljesen dobálta, a fabábuk nagyokat koppanva repültek szerteszejjel, és hiába fogadkozott Balla István mindennap, hogy hamarosan ő lesz a bajnok és elnyeri Dukay János pisztolyát is, Dukay János rendületlenül tarolt a kuglipályán.

A Torontál nővérek kertje meg szépen zöldellt, Dimitrij, az orosz katonaszökevény lelkesen dolgozott az ásójával, mi is segítettünk neki, amennyire tudtunk, Márta és Zsuzsanna gondosan gyomlálták a kertet, sőt az egyik délutánon még a bolond Elvira is kijött a házból, szemei szinte egyáltalán nem voltak füstösek, és azon a délutánon egyáltalán nem félt a hosszú szakállú és hosszú hajú Dimitrijtől, mert azt mondta neki:

– A kastély körül mindig sok szép virág nyílt. Kora tavasztól késő őszig virágok nyíltak, de egy csúnya, esős napon az emberek letaposták a virágokat, és csak sár maradt mindenfelé.

– Ültethetünk virágokat is a kertbe, ha a tanárnők úgy kívánják – mondta Dimitrij.

– Szép kis kápolna is volt a kastély mellett – mondta Elvira. – Minden reggel imádkozni mentünk a kápolnába, de egyszer azt mondták, hogy a tanárnők nem imádkozhatnak.

– Én a temetőben szoktam imádkozni – mondta Dimitrij. – Itt nagyon csöndes a német temető és a zsidó temető. Ott szoktam néha imádkozni.

– A kápolna mellett is volt egy kis családi temető – mondta Elvira. – Virágokat vittünk a sírokra, de aztán letaposták a virágokat és a sírköveket is ledöntötték, pedig nagyon szép márvány sírkövek voltak.

– Valamikor én is faragtam sírköveket – mondta Dimitrij. – Márványból és terméskőből. És mindig szerettem a temetőket.

– Itt a kertben nem állíthatunk fel sírköveket, mert nincsenek halottaink – mondta Elvira.

Ezután Elvira visszament a házba, de mi még így is örültünk, hogy egyszer kimerészkedett a kertbe, és hogy szóba állt Dimitrijel, nem bántuk, hogy szomorú dolgokról beszélgettek, fontosnak tartottuk, hogy egyáltalán beszélgettek, Dimitrij is meglepően bőbeszédű volt, ezt is jó jelnek tartottuk, ez is hozzátartozott ahhoz, hogy megint megszépült a tavasz.

Aztán egy este ismét megjelent a rendőrtisztek terepjáró gépkocsija és megállt a Torontál nővérek háza előtt. Milivojék meg borosüvegekkel és hangozkodva bevonultak a házba és ismét felriasztották a falut, mert csakhamar jókedvűek lettek, énekeltek, velük énekeltek a Torontál nővérek is, Elvira meg hangosan zongorázott, teljesen megfeledkezett a csöndes éjszakákról és arról, hogy milyen barátságosan elbeszélgetett Dimitrijel egy szép tavaszi délutánon.

Mi hárman természetesen azonnal elmentünk a kuglipályára. Dukay János és Balla István komor arccal és majdnem ünnepélyesen versengtek, Dukay János most is messzemenőleg jobb volt.

– Visszajöttek a bőrkabátosok – közölte majdnem fuldokolva Burai J. – Részegen ordítóznak és kínozzák a Torontál nővéreket.

– Ne zavarjatok most – mondta Balla István. – Az ujjaim egyre rugalmasabbak, érzem, hogy hamarosan én leszek a kuglibajnok. A kőhordásban is törekedtem, ott is végül én lettem a legjobb, ezért másfél évet eltöröltek a büntetésemből. És a nádvágók között is a legjobb lettem, mire elolvadt a jég. Ezen a télen megint én leszek a legjobb nádvágó, és ha errefelé is lennének kősziklák, a kötőzésben és a kőhordásban is legjobb lennék.

– A Torontál nővéreket most már biztosan kiűzik a faluból az emberek – mondta kétségbeesetten Burai J.

A kuglizók hallgattak, dobálták a golyókat, nem törődtek velünk és a Torontál nővérekkel. Később azonban Dukay János mégis megjegyezte:

– Kemény legény a Kopasz Milivoj. Szemét ember, az igaz, de kemény legény. Talán többször is a vaskapuhoz kellett volna döntenem. Bár azt hiszem, hogy még akkor is visszajött volna.

– Általában kemény legények ezek a bőrkabátosok – mondta Balla István. – De a börtönőrök, ott azon a sziklás szigeten szintén kemény legények voltak. Kíméletlenül hajszoztak bennünket, nem volt könnyű

a kedvükbe járni. Csak a legjobb fegyenceket nem bántották. De nekem sikerült a legjobbnak lennem.

Dukay János megdörzsölte szétlőtt, fájós térdét és megkérdezte Balla Istvántól:

– Játszunk egy komoly meccset?

– Játszunk – mondta Balla István. – Ma este legyőzlek.

– Nem hiszem – mondta rosszkedvűen Dukay János, aztán ránk mordult.

– Menjetek állogatni a bábukat.

Elmentünk a pálya végére, a helyükre raktuk a sima fejű fabábukat és vártuk a komoly meccset. Dukay János és Balla István komolyan versengtek, láttuk ezt onnan messziről is, a pálya végéről. Dobálták a kugligolyókat, krétával vonalakat húztak egy kopott fatáblára, aztán megint a golyókat dobálták, nem szóltak egymáshoz egy szót sem, csak a kugligolyók dübörgését és a fabábuk csattogását hallottuk, időnként messziről énekszót is hallottunk. És Balla István ezen az estén legyőzte Dukay Jánost. Amikor befejeződött a meccs, Balla István vastag fehér vonalat rajzolt a táblára és ragyogó arccal közölte:

– Elnyertem a pisztolyodat.

– Elnyerted – mondta Dukay János, és fájós térdét simogatta.

Késő éjszakáig hallatszott az énekszó a Torontál nővérek házából, majdnem hajnalodott már, amikor a bőrkabátosok kijöttek az utcára, az utcán is jókedvűek

voltak, és jókedvűen ültek be a terepjáró gépkocsiba. Majdnem hajnalodott már, de még sötét volt, a gépkocsi elindult, majd felgyorsult az utcában, és ekkor valaki a sötétből háromszor rálőtt. A három golyó közül egy a Kopasz Milivoj fejét súrolta, a másik a hátsó ülésen ülő rendőrtiszt vállába fúródott, a harmadik kilyukasztotta a kocsi bal első gumiabroncsát, a gépkocsi megperdült, lefutott az útról és nekiment az eperfának. A rendőrtisztek meghorzsolódtak, de valahogy kikászálódtak a kocsiból, elővették a pisztolyaikat, a sötétben azonban nem láttak senkit, nem lövöldözhetnek senkire.

Reggelre már az egész falu tudott az esetről, természetesen mi is hallottunk róla, kora reggel már a kuglipályán voltunk, és ott volt Dukay János is, de nem akart az éjszakai lövöldözésről beszélni, másról sem akart beszélni, dobálta a kugligolyókat és úgy viselkedett, mintha a kuglizás lenne a legfontosabb dolog a világon, közben azonban bizonyára a rendőröket várta. És jöttek is a rendőrök csakhamar. Palkovics, a falu kis töpörödött rendőrfőnöke jött elől igen kedvetlenül, általában mindig rosszkedvű volt, mint aki nem szereti a munkáját, valójában azonban kedvelte a rendőrfőnökösködést, és az emberek azt mesélték, hogy apró emberke léte is hatalmas pofonokat tud adni. Mögötte két egyenruhás rendőr lépkedett, azok mögött meg Milivoj jött bepólyált fejfel.

– Gyerekek, ti menjetek innen – mondta unottan Palkovics. – Menjetek az iskolába és tanuljatok szor-

galmasan, hátha rendes ember lesz belőletek. Mi most olyan emberekről fogunk beszélgetni, akik éjszakánként nem viselkednek rendesen.

– Maradjanak csak itt a gyerekek – mondta Milivoj. – Ők is látták mindhárman, amikor Dukay a múltkor rám támadt.

Így hát ott maradtunk, Palkovics meg Dukay Jánoshoz fordult.

– Megmutatnád a pisztolyodat? – kérdezte barát-ságosan.

– Nincs pisztolyom – mondta Dukay János.

– Van pisztolyod – mondta Palkovics, és megint nagyon rosszkedvű lett. – Tudjuk, hogy van pisztolyod, még a háborúból hoztad haza.

– Ez igaz – hagyta rá Dukay János. – A háborúból hazahoztam egy pisztolyt és egy csomó érdemrendet, de a pisztolyom már régen elkallódott, vagy ellopta valaki, úgyhogy csak az érdemrendjeim maradtak meg.

– Minket a pisztoly érdekel – mondta Palkovics.

– Megnézegetjük, megvizsgáljuk, hogy lőttek-e vele mostanában, ha kiderül, hogy nem lőttek vele, gyorsan elmegyünk innen, te meg nyugodtan kuglizhatsz tovább.

– Így is nyugodtan kuglizom – mondta Dukay János. – Pisztolyom pedig nincs.

– A múltkor megfenyegetted a rendőrtiszteket – mondta Palkovics.

– Én csupán azt javasoltam nekik, hogy ne jöjjenek többet a falunkba – mondta Dukay János. – Nyugtalanították az embereket és a kutyákat.

– Rám támadtál – mondta a bepólyált fejű Milivoj. – Ezek a gyerekek is látták.

– Sötét volt – mondta ekkor Burai J. – Mi csak valami dulakodásfélét hallottunk, de nem láttunk senkit.

– Hazudsz! – förmedt rá Milivoj. – Nagyon is jól láttátok, hogy rám támadt.

– Nem pisztollyal támadtalak meg – mondta Dukay János. – És én nem szoktam sötétből lövöldözni az emberekre.

Milivoj ezen elgondolkozott egy kicsit, aztán azt mondta Palkovicsnak:

– Régóta ismerem a Dukayt. Lehet, hogy mégsem ő lőtt ránk az éjjel.

Hirtelen arra gondoltam, hogy a Kopasz Milivoj talán mégsem annyira szemét ember, mint ahogy eddig hittük.

Palkovics azonban nem hallgatott Milivojra, továbbra is Dukay Jánoshoz beszélt.

– Az éjjel rendőrtisztekre lőttek. Kettőt megsebesítettek, a harmadik is zúzódásokat szenvedett. A kocsijuk összetört. Ilyesmi még nem történt ebben a faluban. Gyorsan el akarjuk kapni a tettest. Tudjuk, hogy te megfenyegetted a rendőröket, és azt is tudjuk, hogy van pisztolyod, ha nem adod elő a pisztolyt, kénytelen leszek bekísérni a börtönbe.

– Tudom – mondta Dukay János.

– Nem szívesen teszem – mondta Palkovics.

– Azt is tudom – mondta Dukay János.

Kezébe vett még egy kugligolyót, megcélozta a bábukát, eldobta a golyót, elégedetten bólintott, mert elégedett volt magával, és azt mondta: – Mehetünk.

Dukay János sántikálva elindult, a rendőrök majdnem tanácstalanul mentek utána.

Ott maradtunk mi hárman, néztük az elárvult kugligolyókat és a ledöntött fabábukat, és nem tudtunk mit kezdeni magunkkal. Nem volt kedvünk iskolába menni, és nagyon sajnáltuk Dukay Jánost.

– Nem Dukay János lőtt az éjjel – mondta Burai J.

– Persze hogy nem ő lőtt – mondtam. – Balla István elnyerte tőle a pisztolyát.

– Csakhogy Dukay János ezt sohasem fogja megmondani a rendőröknek – mondtam.

– Lehet, hogy meg fogják verni – mondta Szivel Sanyi. – Aztán elküldik követ hordani arra a sziklás szigetre.

Ekkor megérkezett Balla István. Részeg volt, szemei megdagadtak és véresek voltak, kicsit dülöngélt is és bambán vigyorgott ránk. Kezébe vett egy kugligolyót, méregette a súlyát, továbbra is vigyorgott és azt mondta:

– Nagyon vidámak voltak az éjjel a bőrkabátosok. Vidáman dudorásztak, amikor beszálltak az autójukba, de aztán nekimentek az eperfának, és akkor már nem voltak vidámak. Azt hiszem, véreztek is egy kicsit. Nem véreztek annyira, mint én, amikor napokon át vertek, de azért véreztek egy kicsit és már egyáltalán nem voltak vidámak.

– Az előbb itt jártak a rendőrök – mondtam.
– Mit akartak? – kérdezte szórakozottan Balla István.

– Bekísérték Dukay Jánost a börtönbe – mondta Burai J.

– Lehet, hogy megverik és aztán elküldik követ hordani arra a sziklás szigetre – mondta Szivel Sanyi.

Balla István bambán nézett ránk, de már nem vi-gyorgott.

– Miért? – kérdezte.

– Azt hiszik, hogy az éjjel ő lőtt rá a bőrkabáto-sokra – mondtam.

– Nem ő volt – mondta Balla István. – Tegnap el-nyertem tőle a pisztolyát. Ti is láttátok.

– Láttuk – mondtam.

– Én lőttem rá a bőrkabátosokra – mondta Balla István.

– Sejtettük – mondta Burai J.

– Nincs joguk bántani a Dukayt! – kiabálta részeg harciassággal Balla István. – Nincs joguk köveket ci-peltetni vele!

Ezután megpróbált gondolkozni, de nehezen ment neki. Méregette a kugligolyó súlyát, csóválta a fejét, és igen sűrűn pislogott dagadt szemeivel. Ké-sőbb valamelyest lecsöndesedve, de még mindig har-ciasan kijelentette:

– Most hazamegyek a pisztolyért és aztán pisz-tollyal megyek be a rendőrségre. Az éjjel tulajdon-képpen nem láttam, hogy mennyire véreztek a bőr-

kabátosok. De most nappal van, és most látni fogom. Dukay János meg ki fog jönni a börtönből.

Balla István komolyan gondolta, hogy pisztollyal bemegy a rendőrségre és belelő néhány rendőrbe, de egyelőre csak a kugligolyó volt a kezében, azzal indult volna el, de mi elálltuk az útját.

– Ne menjen sehova – mondta Burai J. – Dukay Jánosnak rengeteg érdemrendje és háborús kitüntetése van, vele nem bánhatnak úgy, mint az ellenséges ügynökökkel.

– Ezenkívül semmit sem tudnak rábizonyítani – mondtam. – Legfeljebb faggatják majd néhány napig, aztán kiengedik a börtönből.

– Lehet, hogy mégsem viszik el a sziklás szigetre – mondta Szivel Sanyi.

Magunk sem voltunk meggyőződve teljesen arról, amit ott hirtelenében elhadarásztunk Balla Istvánnak, és őt sem győztük meg, mert azt mondta:

– Dukay János sohasem dolgozott kőtörőben és sohasem hordott követ. Meghalna ott a szigeten. Ezt nem engedhetem meg. Inkább elmegyek én a szigetre, én már tudom, hogyan kell túlélni a kőhordást.

– Magát nem fogják még egyszer elvinni a szigetre – mondta Burai J. – Ha pisztollyal bemegy a rendőrségre, azok ott helyben lelövik, mint a kutyát.

Balla István mintha kezdett volna lassan kijózanodni, de azért még szívóskodott.

– Mielőtt agyonlőnének, én is lelövök közülük néhányat, és látni fogom a vérüket – mondta.

– Dukay Jánosnak nem tetszene, ha ilyesmit csinálna – mondta Burai J.

– Miért nem tetszene neki? – kérdezte Balla István.

– Ha magát lelövik, nem lesz kivel kugliznia – mondta Burai J. – Az egész faluban nem lesz egyetlen komoly ellenfele sem.

Balla István most már valamivel tisztább fejvel gondolkozott, a kuglipályához sétált, előre hajolt és eldobta a golyót. Gyatra dobás volt, a kugligolyó kanyargósan szédelgett végig a pályán és bágyadtan koppant a falon a pálya túlsó végén.

– Nem vagyok formában – mondta Balla István. – Tegnap este legyőztem a Dukayt, de most egyáltalán nem vagyok formában.

– Gyakoroljon – javasoltam neki. – Gyakoroljon minél többet, hogy formába lendüljön, mire Dukay János kijön a börtönből.

Balla István elnézegetett bennünket meg a kugligolyókat és megkérdezte:

– Gondoljátok, hogy a rendőrök nem fogják megverni a Dukayt?

– Nem merik bántani – mondta Burai J. – Rengeteg háborús érdemrendje van. Hamarosan kiengedik.

– Hát jó – sóhajtott a Balla István. – Várok néhány napig, de ha megverik a Dukayt, bemegyek a pisztollyal a rendőrségre.

– Maradjon itt a kuglipályán és gyakoroljon minél többet – mondta Burai J.

– Rendben van, várok néhány napig – mondta Balla István és már majdnem józanon szemlélgette a kugligolyókat.

Magára hagytuk, reméltük, hogy nem csinál semmilyen örülséget, bár nem lehettünk benne egészen biztosak. Rosszkedvűen mentünk el az iskolába, ott is majdnem mindenki rosszkedvű volt, különösen Fodó tanár úr, azt hiszem ivott is már reggel, nem olyan sokat, mint Balla István, de biztosan ivott valamennyi pálinkát, mert akadozó nyelvvvel nagyon pocsek történelemórát tartott nekünk.

Rosszkedvű maradt a napunk délután is, amikor elmentünk a Torontál nővérekhez. A kertben csak Dimitrijt találtuk, ő sem csinált ott semmit, a kert közepén ült, lógatta a fejét, és amikor megálltunk előtte, azt dűnnyögte a szakállába:

– A tanárnők elmennek.

– Honnan tudod? – kérdeztem.

– Nem érdekli őket már a kert – mondta Dimitrij.

– Ki sem jöttek a házból egész nap.

– Majd kijönnek holnap – mondtam.

– Le kellett volna csapnom az ásóval azt a kopasz fejűt – mondta Dimitrij. – Akkor a tanárnők itt maradtak volna és én szép kertet csináltam volna nekik.

– Nem biztos, hogy elmennek – mondta Burai J.

– Elmennek – bizonygatta Dimitrij. – Én meg majd visszamegyek a temetőkbe. Lehet, hogy kifara-

gok magamnak egy sírkövet. Csak még azt nem tudom, hogy hol állítsam fel a sírkövet. A zsidó temetőben vagy a német temetőben? Nagyon szép, csöndes hely mind a kettő. Kár, hogy nincs itt egy orosz temető.

– Ne beszélj hülyeségeket – mondta idegesen Burai J. – Dolgozz inkább valamit a kertben és ne lógasd a fejed.

– Szeretem a tanárnőket – dünnyögte Dimitrij és nem mozdult meg, hogy dolgozni kezdjen.

– Mi is szeretjük a tanárnőket – mondta Szivel Sanyi.

Otthagytuk a búslakodó Dimitrijt és bementünk a házba. A Torontál nővérek a fehér asztal mellett ültek, hallgattak, a szemük vörös volt, ránk néztek, tudomásul vették, hogy megérkeztünk, de nem látszott rajtuk, hogy örülnének nekünk, és nem szóltak hozzánk egy szót sem. Leültünk az asztalhoz és mi is hallgattunk egy sort. Aztán Burai J. már nem bírta tovább a hallgatást és kifakadt:

– Dimitrij azt mondja, hogy el akarnak menni innen.

Márta megsimogatta a fehér asztalterítőt és csöndesen azt mondta:

– Hamarosan elkezdünk csomagolni.

– Miért? – kérdeztem.

– Azok után, ami az éjszaka történt, el kell mennünk innen is.

– De hát maguk nem tehetnek semmiről – mondta Burai J. – És a bőrkabátosok már nem jönnek többet ide. A kopasznak be van kötve a feje, annak a

másiknak átlótték a vállát, és a harmadik is alaposan összeverte magát. Nem fognak többé visszajönni.

– Visszajönnék – mondta Zsuzsanna. – Mindig visszajönnék.

– Olyan helyre menjünk, ahol nem találnak meg és nem bántanak bennünket – mondta ekkor a boldog Elvira. – Keressünk egy olyan kastélyt, ahol senki sem talál meg bennünket.

Erre Szivel Sanyi ostobán azt mondta:

– A rendőrség mindig megtalálja azt, akit keres.

– A világ legjobb rendőrsége – mondta Zsuzsanna, és lehajtotta a fejét, mint Dimitrij odakint a kertben.

– Ma este nem málnát iszunk – mondta Márta.

– Ma este zsályateát iszunk. Megvárjuk, amíg bealkonyodik, és akkor főzök zsályateát. Amikor először bejöttetek hozzánk, akkor is zsályateát ittunk.

VI.

Így hát elüldögéltünk hatan ott a fehér asztal mellett, hatan hatfelé gondolkoztunk, senki sem volt jókedvű közülünk, én ugyan megpróbáltam vidám dolgokra gondolni, megpróbáltam felidézni azt az estét, amikor egyszer régen zsályateát ittunk itt, Hans Joachim Schröder nagy házának nagy nappali szobájában, és szerelmesek voltunk és talán boldogok is, de minduntalan eszembe jutott, hogy a zsályateától akkor is émelygett egy kicsit a gyomrom, meg aztán megjelent Helmuth Schröder is, akinek egyáltalán nem örültünk akkor, bár ő a maga katonás módján módfelett udvariasan viselkedett, de mégis elrontotta az esténket, mint ahogy a legtöbb szép este elromlik a legfehérebb asztalok mellett is, a mai este meg már eleve rossznak ígérkezett, és én tudtam, hogy a zsályatea ezúttal émelygősebb lesz, mint bármikor. Lehet, hogy a többiek is erre gondoltak, és ezért nem voltak jókedvűek. Ilyen szomorú hangulatban esteledett ránk, és amikor megjött a sötétség, egyáltalán nem csodálkoztunk, hogy ismét kopogtattak az ajtón halkán és udvariasan.

Márta fölkelt és úgy ment ajtót nyitni, mint aki régóta arra vár, hogy valaki teljesen elrontsa ezt az amúgy is rossz esténket. Ezúttal is egy jóvágású, szőke fiatalember állt az ajtó előtt, az első pillanatban azt hittük, hogy ismét Helmuth Schröder jött el érdekenykedni, de aztán gyorsan felismertem, hogy ez

Dietrich, az idősebb Schröder testvér, valamivel még egyenesebb derékkel és még katonásabb tartással állt ott az ajtóban, mint annak idején az öccse, és mellette állt Korniss Flóra is, a szép zsidó fiatalasszony, ő ezúttal meglepően jókedvű volt, pedig a háború után szinte sohasem láttuk jókedvűnek, de most jókedvűen mosolygott a délceg, szőke férfiú mellett.

– Ez itt Dietrich Schröder – mondta. – Szeretné még egyszer megnézni a szülői házat. Megengedik?

– Természetesen – mondta Márta. – Jöjjenek be.

Bejöttek a nappali szobába, Zsuzsanna fölemelte a kezét, az asztal mellé mutatott, helyet kínálta őket, de csak Korniss Flóra ült le, Dietrich állva maradt, alaposan körülnézett a szobában, Korniss Flóra meg őt nézte és mosolyogva azt mondta:

– Dietrich mindig nagyon helyes fiú volt. És nagyon helyes német katonatiszt volt. Kár, hogy én sohasem kedveltem a német katonatiszteket.

– Megnézhetem a többi szobát is? – kérdezte Dietrich Schröder.

– Tessék, nézzen körül nyugodtan – mondta Márta. – Ez tulajdonképpen a maga háza.

– Sohasem lesz már az én házam – mondta Dietrich Schröder, és a zongora mögött átment egy másik szobába.

– Négy napja rejtőzködik már nálam – mondta Korniss Flóra. – Minden este megnézte az apja sírját, most megnézi a szülőházát, aztán átszökik a határon. Vigyáznia kell, a rendőrség csúnyán elbánna vele,

ha elkapnák. Szerencsére senkinek sem jutna eszébe, hogy éppen én rejtegetek egy volt német katonatisztet.

– Minket sohasem bántottak a német katonatisztek – mondta a bolond Elvira. – A bőrkabátosok meg az oroszok sokszor bántottak bennünket, de a németek nem.

– Engem viszont a német katonatisztek bántottak igen sokszor – mondta Korniss Flóra.

– Zsályateát készültem főzni – mondta Márta Korniss Flórának. – Kérnek maguk is?

– A zsályatea meggyógyítja a gyulladásokat a szájüregben – mondta Szivel Sanyi.

– Kérek zsályateát – mondta Korniss Flóra és Szivel Sanyihoz fordult. – Nekem állandóan szájüreggyulladásom van, fiam. A gyűjtőtáborban kiverték a fogaimat, és a műfogsoromtól állandóan szájüreggyulladásom van.

Márta kiment a konyhába, és mire megfőzte és kitöltötte a teát a sárkányos csészékbe, Dietrich Schröder is előkerült, és leült mellénk az asztalhoz. Elégedten és hálásan kortyolt a teából és azt mondta:

– Örülök, hogy ilyen szépen rendben tartják a házat. Mindig büszke voltam erre a házra, és valamikor egészen boldogan éltünk itt.

– Néha mi is boldogan éltünk itt – mondta Zsuzsanna. – De hamarosan el kell mennünk.

– Hallottam, hogy botrányba keveredtetek – mondta Korniss Flóra. – Dukay János az éjjel rálőtt a rendőrtisztekre. Miattatok tette?

– Lehet, hogy miattunk tette – mondta Zsuzsanna.
Korniss Flóra elgondolkozva nézett teáscsészéje fölé a Torontál nővérekre és azt mondta:

– Sohasem kedveltem a német katonatiszteket.
De a rendőrtiszteket sem kedvelem.

– Nem Dukay János lövöldözött tegnap éjjel – mondta Burai J.

– Hát kicsoda? – kérdezte Korniss Flóra.

– Balla István – mondta Burai J.

– Akkor miért nem őt tartóztatták le? – kérdezte Korniss Flóra.

– Dukay János sohasem fogja elárulni a barátját – mondta Burai J. – Inkább megrohad a börtönben.

– Vagy köveket fog hordani egy ronda, sziklás szigeten – mondta Szivel Sanyi.

Korniss Flóra hosszasan eltöprengett.

– Dukay János mindig nagyon rendes volt. A háború után nem engedte, hogy kifosszák a házamat, ahol valamikor én is boldog voltam és titokban szerelmes is – mondta, és lassan Dietrich Schröderhez fordult és megkérdezte tőle: – Voltak tisztességes német katonák a háborúban?

– Voltak – mondta Dietrich Schröder.

– Mit csinálna egy tisztességes német katonatiszt, ha meg kellene mentenie egy jóra való, rendes embert? – kérdezte Korniss Flóra és hozzáfűzte: – Én is hordtam köveket a gyűjtőtáborban. Nagyon nehéz munka volt.

Most Dietrich Schröder töprengett hosszasan, és végül azt mondta:

– Jelentkezhetnék a rendőrségen. Egyből elhínnék, hogy én lőttem rá a rendőrtisztekre.

Korniss Flóra elnevette magát.

– Ennyi tisztességet azért nem várunk el egy német katonatiszttól – mondta. – De írhatnál egy levelet a rendőrségnek, amelyben bevallod, hogy te követted el a merényletet, a levelet nálam hagynád, és amikor átszöktél a határon, feladsz nekem egy táviratot, mondjuk ezzel a szöveggel, hogy: „Titokban mindig szerelmes voltam beléd.” És akkor én postáznám a levelet.

– Ma este megírom a levelet – mondta Dietrich Schröder.

– Lehet, hogy még a távirat megérkezése előtt postára adom – mosolygott gúnyosan Korniss Flóra.

– Nem hiszem – mondta Dietrich Schröder.

– Miért?

– Valamikor titokban szerelmes voltál belém.

– De ma már nem vagyok szerelmes beléd. Még titokban sem.

– Akkor is megírom a levelet – mondta Dietrich Schröder. – És majd táviratozom.

Korniss Flóra most megint a Torontál nővérekre nézett.

– Ez talán rajtatok is segít majd – mondta.

A Torontál nővérek vörös szemekkel néztek vissza és nem válaszoltak.

Korniss Flóraék ezután megköszönték a teát és elbúcsúztak. Az ajtóban Dietrich Schröder visszafordult és azt mondta:

– Szeretnék egy szép sírkövet állíttatni az apámnak. Van itt a faluban rendes kőfaragómester?

– Van – mondtam. – Dimitrij kitűnő kőfaragómester.

– Az az örült szakállas orosz? – kérdezte Korniss Flóra.

– Nem örült – mondtam. – Csak néha furcsán viselkedik és kitűnő kőfaragó.

– Balla István is segíthetne neki – mondta Szivel Sanyi. – Ő is kiválóan ért a kövekhez.

– Majd beszélek velük – mondta Korniss Flóra.

Becsukták az ajtót és eltűntek a sötétben.

Dietrich Schröder még akkor éjjel elindult a határ felé. Úgy látszik, hogy gyorsan átjutott az országhatáron és táviratozott is gyorsan.

Dukay János három nap múlva már kijött a börtönből. Egyenesen a kuglipályára ment és azon nyomban lejátszott egy komoly meccset Balla Istvánnal. Dukay János természetesen fölényesen győzött és visszanyerte a pisztolyát.

A Torontál nővéreknek azonban el kellett menniük a faluból. A tantestület döntött így egy csillagos, tavaszi estén. A tantestület ülésén részt vett a párttitkár és a falu elnöke is, és igen sokáig tanácskoztak a Torontál nővérek erkölcstelen viselkedéséről, amely általános felháborodást váltott ki a faluban, megemlégették a rendőrtisztek ellen elkövetett merényletet is, de er-

ről nem sokat beszéltek, mert sehogyan sem tudták összehozni Dietrich Schröder lövöldözését a Torontál nővérek erkölcstelen viselkedésével.

Sokáig tartott a tanácskozás, Burai J., Szivel Sanyi és én egy ideig a Szentháromság-szobornál üldögéltünk, a csillagokat néztük és Fodó tanár úrra várakoztunk, Fodó tanár úr megígérte nekünk, hogy a tantestület ülése után elmondja, hogy milyen sors vár a Torontál nővérekre, de Fodó tanár úr sokáig nem jött, így aztán lementünk a kuglipályára és állígtattuk a fabábukat Dukay Jánosnak és Balla Istvánnak, ők ezúttal is komoly meccseket játszottak, folyton Dukay János győzött, de emiatt már Balla István nem idegeskedett, azt hiszem csak amúgy, megszokásból kugliztak, tulajdonképpen ők is Fodó tanár urat várták. Helyette előbb Dimitrij érkezett meg ásóval a vállán, de ezen nem csodálkozott senki. Dimitrij megkérte Balla Istvánt, hogy segítsen neki sírboltot csinálni és sírkövet faragni Hans Joachim Schrödernek. Balla István szabódott, mondván, hogy egy életre elege lett a kövekből, az ujjai még mindig merevek egy kicsit a kőhordástól, Dimitrij azonban nem mozdult el mellőle, türelmesen várta, hogy Balla István meggondolja magát, de az is lehet, hogy ő is tudta, hogy Fodó tanár úr ide fog jönni a tantestületi ülés után.

Aztán végre megérkezett Fodó tanár úr. Már messziről látszott az arcán, hogy baj van. Kedvetlenül ment oda a kuglipályához, leült, Dukay Jánosék abbahagyták a kuglizást, mi is odafutottunk és körül-

vettük Fodó tanár urat. Ő fölemelte a kezét és ránk mutatott:

– Holnap reggel ismét bútorokat fogtok cipelni. Az egész osztályomat oda kell rendelnem a Torontál nővérek házához, teherautóra rakjátok a bútoraikat és elbúcsúztok tőlük.

– El kell menniük? – kérdeztem.

– Igen – mondta Fodó tanár úr.

– A Torontál nővérek nem rosszfajta nők – mondta Burai J.

– Tudom – mondta Fodó tanár úr.

– Miért nem mondta ezt a tantestület ülésén? – kérdezte szemrehányóan Burai J.

– Elmondtam ott is – mondta Fodó tanár úr majdnem mentegetőzve. – Sőt mások is elmondták. De a párttitkár és az elnök kérlelhetetlen volt. Azt állították, hogy a Torontál nővérek megbolygatták a békés falu nyugalma, viselkedésükkel felháborították a lakosságot és véres tragédiát okoztak.

– Dietrich Schröder lőtt rá a bőrkabátosokra – mondta Burai J. – És Dietrich Schrödernek nincs semmi köze a Torontál nővérekhez.

Dukay János és Balla István összenéztek, és Dukay János azt mondta:

– Dietrich Schröder pontosabban is célozhatott volna. Ennyit igazán elvártunk egy német katonatisztól.

– Nagyon sötét volt azon az éjszakán – mondta Balla István.

– A lövöldözésről csak mellékesen beszéltek
– mondta Fodó tanár úr. – Főleg az éjszakai lármázások miatt ítélték el a Torontál nővéreket.

– És ők mit szóltak? – kérdezte Burai J.

– Zsuzsanna nem szólt egy szót sem – mondta Fodó tanár úr. – Ő csak ült, hallgatott és látszott rajta, hogy jó előre tudja, hogy mi lesz a sok fecsegés vége. Márta viszont sokat beszélt. Elmesélte, hogy a háború előtt nagyon gazdagok voltak. Egy szép kastélyban laktak. A kastélyban szép bútorok és szép festmények voltak, a kastély körül meg erdő és gazdagon termő szántóföldek. A háború alatt német tisztek látogatták őket, Elvira zongorázott nekik, és a német tisztek sokszor ott ebédeltek náluk a kastélykertben. Már akkor elég rossz hírbe keveredtek. Aztán a német tisztek elmenekültek és megjöttek a partizántisztek, akik már értesültek a Torontál nővérek hazafias viselkedéséről. Ezért igen gorombán viselkedtek velük, Elvira akkor bolondult meg, a vőlegényét börtönbe zárták, Zsuzsannának akkor sérült meg a csípője, csak Márta maradt épségben, ő volt közöttük a legokosabb, ő gyorsan belenyugodott a sorsába. Később jött az orosz felszabadító hadsereg is, az orosz tisztek is elég durván viselkedtek.

– A katonák mindig durván viselkednek a nőkkel
– jegyezte meg Dimitrij.

– Téged is azért vertek félholtra a parasztok – mondta szinte gyűlölködve Szivel Sanyi.

– Én szeretem a tanárnőket – mondta Dimitrij.
– Sohasem bántottam volna őket.

Fodó tanár úr folytatta:

– A kastélyt természetesen elvették tőlük, és ők mentek egyik faluból a másikba földrajzot, fizikát és számtant tanítani. Csakhogy az egykori partizántisztek immár bőrkabátos rendőrtisztként mindenhová utánuk mentek. Tudták, hogy a Torontál nővéreknél hangosan és jóízűen lehet mulatni, szépen megnevelték őket, Elvira elborult elmével is kedvükre zongorázott, Márta és Zsuzsanna énekelt, mindketten szépen énekeltek.

– Szófogadóak voltak – mondta Szivel Sanyi. – De egyáltalán nem rosszfajta nők.

– Nem rosszfajta nők – hagyta rá Fodó tanár úr.

– De a falusi emberek nem szeretik az éjszakai lár-mázást, és nem szeretik, ha gyerekeiket duhajkodó tanárnők tanítják földrajzra, fizikára és számtanra.

– A Torontál nővérek féltek a bőrkabátosoktól – mondta Burai J. – Nem azért énekeltek, mert jókedvük volt, hanem azért, mert féltek.

– A bőrkabátosok mindenütt megtalálták őket és jóízűen mulattak velük. A Torontál nővérek meg folyton költözködtek. Bútoraik egyre fogyatkoztak, a kínai porcelánok is összetörték, lehet, hogy holnapra is megfogyatkoznak már a bútoraik, de reggel indulniuk kell valahová, Zsuzsanna ezt jól tudta, ezért nem szólt egy szót sem ma este. Tulajdonképpen Márta is hiába beszélt. A párttitkár és a falu elnöke nagyon szigorú volt. És Koller Lajos igazgatót is meggyőzték. Ő is szigorúan és elítélően szólt a Torontál nővérek

erkölcstelen viselkedéséről. Így hát reggel megint elköltöznek valahová, persze előbb-utóbb ott is megtalálják őket és megint hangosak és jókedvűek lesznek éjszakánként.

– Le kellett volna csapnom az ásóval azt a kopasz fejűt – motyogta Dimitrij. – Akkor itt maradtak volna a tanárnők és én gyönyörű kertet csináltam volna nekik. A körtefák máris nagyon szépen fejlődnek. Most majd sírkövet faragok Hans Joachim Schrödernek. Az a mérges zsidó asszony sok pénzt adott érte.

Balla István ekkor megkérdezte Dukay Jánost:

– Ma este már nem kuglizunk többet?

– Nem érdemes – mondta Dukay János. – Ma nagyon rossz estéd van.

– Segítek majd Dimitrijnek megcsinálni Hans Joachim Schröder sírkövét – mondta Balla István. – Ha valaki ért a kődarabok csiszolásához, hát én igazán értek hozzá.

Ezután Dukay János eloltotta a villanyt a kuglipályán és mi szétszéledtünk.

Másnap Fodó tanár úr osztálya felpakolta a Torontál nővérek bútorzatát és holmijait egy nagy, kopott teherautóra. Először a fényes zongorát raktuk fel a teherautóra, aztán az asztalokat, szekrényeket, székeket, ágyakat és a kínai porcelánt is. Végül a Torontál nővérek is felültek a teherautóra. Burai J. ekkor odament hozzájuk és azt mondta:

– A zsályatea nagyon jóízű volt. Sokáig fogunk még emlékezni az ízére.

Zsuzsanna válaszolt a maga csöndes módján:

– Mindig örültünk, ha bejöttetek hozzánk esténként.

Elköltöztettük tehát a Torontál nővéreket. Elmentek valahová a kopott teherautóval, sohasem tudtuk meg, hogy hová mentek. Később sem hallottunk róluk.

Dimitrij és Balla István elkezdték a köveket gyűjteni és elkezdték csinálni Hans Joachim Schröder sírboltját és sírkövét.

Akkor már nagyon a tavasz vége felé jártunk, fölmelegedett a föld, kizöldellt a nádas a folyó szélén, és zöld volt a fű is mindenfelé. Egy délelőtt az iskolaudvarban megszólítottam Vitkay Erzsit. Röviden elmondtam neki, hogy szerelmes akarok lenni belé. Meglepődött, de nem tiltakozott, mintha még tetszett is volna neki a dolog. Megkérdeztem tőle, hogy van-e fehér ruhája. Azt mondta, hogy van fehér ruhája. Burai J. is beszélt Galac Ibolyával és Szivel Sanyi is Bogнар Arankával. Ezek a lányok is azt mondták, hogy van fehér ruhájuk.

Háborús fényképek nyomában

Nyugat felé megyünk Szabó Zoltán ósdi kocsiján, nem régen ezen az úton még tankok és egyéb hernyótalpas páncélos járművek zörögtek, a levegőben repülőlk zúgtak, a páncélosok sokat lövöldöztek arra nyugat felé, a repülőlk is leszórták a bombákat, a romos eredményt láttam már Szabó Zoltán kinagyított fényképein, nem volt nagy kedvem a helyszínrre is elmen-ni, egyébként sem szeretek utazni az utóbbi időben, ha jobban meggondolom, valójában sohasem szerettem utazni, mindig csak megérkezni szerettem vala-hová, lehetőleg szép és izgalmas helyekre, bár jártam elég sokszor csúnya helyeken is, ahová jobb lett vol-na sohasem megérkezni, a háborús vidékre sem kí-vánkozom, de Szabó Zoltán ragaszkodott hozzá, hogy menjünk el a Süllő-szigetre és nézzük meg a három ősz hajú öregasszonyt nyomorúságos faházukban, ahonnan nem akarnak elmenni, és az én nevemet említették egy röpke beszélgetésben, lehet, hogy ők a Torontál nővérek, és én végtére is valamikor szerel-mes voltam Zsuzsannába, az egyik Torontál nővérbe, igaz, hogy a Torontál nővéreknek akkor még nem volt ráncos az arcuk és a hajuk is hollófekete volt. Az ósdi gépkocsi betegesen köhög a tankok nyomdokain, né-ha befulladás, ilyenkor abban reménykedem, hogy vég-leg elakadunk és majd keresünk valakit, aki hazavisz bennünket, Szabó Zoltán azonban lelkes és minden-

hez ért, a fényképezőgépekhez is, a gépkocsikhoz is, különféle színű huzalokat kötözget össze és egy nagy csavarhúzóval mindig újra begyűjti a kocsi motorját, így hát, ha akadozva is, megyünk tovább, és Szabó Zoltán mindvégig vidáman beszél, megpróbál engem is felvidítani, elmondja, hogy roppant csodálkozik, hogy én se nem öszülök, se nem kopaszodom, holott tudja, hogy elég viszontagságos napokat éltem át az utóbbi időben, ő viszont erősen kopaszodik, és ez néha bosszantja, bár nem túlságosan, ő jó természetű ember, örül az életnek és örül a jól sikerült fényképeknek, a jól sikerült fényképek láttán teljesen megfedkezik a kopaszságáról. Erre én apámról és nagypáimról mesélek, elmondom, hogy ők sem öszültek meg és nem kopaszodtak meg a viszontagságos időkben, egészen öreg korukban ugyan megritkult és megfehéredett kicsit a hajuk, de még akkor is szép öregemberek voltak, abban viszont már nem vagyok biztos, hogy én is szép öregember leszek. Vagyis megpróbálunk nem beszélni, vagy csak messziről beszélni erről az új háborúról.

De lassan már közeledünk a Duna felé, egyre több katonai járművel találkozunk, és terepszínű egyenruhás emberek állítják le rozoga kocsinkat, gyanakodva vizsgálgatnak bennünket és az iratainkat. Az irataink rendben vannak, Szabó Zoltán többször is hangsúlyozza, hogy én híres szerkesztő vagyok, egyik-másik egyenruhás talán hiszi is, ezek elmondják, hogy nagyon elővigyázatosnak kell lennünk, a napokban egy

ellenséges csoport járt erre, fel akarták robbantani a Duna-hidat, szerencsére még időben elkapták őket, és bizonyára több száz éves börtönbüntetés vár rájuk, a megátalkodott ellenség azonban nem nyugszik, bizonyára újabb diverzánsokat fog bevetni a híd ellen. Erre én elmondom, hogy a régi háborúban itt még nem volt híd, a bátor felszabadítók csónakokon és de-reglyéken keltek át a folyón, bátran megrohamozták a szőlősdombokat, ismertem is egy ilyen háborús hőst, szétlőtték a térdét, mégis kuglibajnok lett belőle, és ismertem egy másik háborús hőst is, aki kopaszra borotvált fejjel járta a világot, de az elővigyázatos egyenruhás embereket nemigen érdekelte a régi háború.

Ráhajtottunk a hídra, amelyet még nem robbantottak fel az ellenséges diverzánsok, itt is igazoltatnak bennünket, aztán átgördülünk a túlsó partra és befordulunk a Süllő-szigetre. A sziget nagy fái most nem zöldek, csupasz ágaik sötétbarnák, és olyan szárazaknak látszanak, mintha soha többé nem akarnának kizöldellni. A faházak is sötétbarnák, körülöttük egyenruhás emberek ténferegnek. Egy rossz utazás után megint egy csúnya helyre érkeztem. És itt már senki sem hiszi el Szabó Zoltánnak, hogy én híres szerkesztő vagyok, és a fényképezést sem engedélyezik. Szabó Zoltán azonban még mindig lelkes, elindul megkeresni a három ősz hajú öregasszonyt, én megyek utána és nem vagyok benne biztos, hogy örülni fogok a találkozásnak, mögöttünk egy terepszínű szabadságharcos lépked, hosszú haja és hosszú szakála

van, első pillantásra egy szakállas orosz katonaszökevényre emlékeztet, de az orosz katonaszökevény ásót hordott a vállán és valahogy nagyon szomorú szakállal volt, a terepszínű harcos viszont puskát hord a vállán és szakállal fenyegetően meredezik ránk, szemmel láthatóan nem tetszik neki Szabó Zoltán lelkesedése és buzgósága.

Azután Szabó Zoltán hirtelen lecövekel és már egyáltalán nem lelkesedik. A nagy barna fák között egy faház üszkös maradékai látszanak. Kérdően nézünk szakállas kísérőnkre, ő a vállát vonogatja, azt mondja, hogy egy éjszaka leégett a faház. Bizonyára felgyújtották, jegyzi meg halkán Szabó Zoltán, a szakállas mégis meghallja, de megint csak a vállát vonogatja és megismétli: hogy egy éjszaka leégett a kis faház, minden benne égett. Ezek szerint a zongora is, mondom Szabó Zoltánnak. A szakállas harcos erre elmosolyodik és azt mondja, hogy hála istennek, a zongora is elégett. Ennek mindenki örült, mert az egyik bolond öregasszony szinte éjjel-nappal csapkodta a zongorát, minél több katona jött a szigetre, ő annál hangosabban zongorázott, a másik kettő meg esténként énekelt a zongoraszó mellett, öreges, rezgő hangon. Tulajdonképpen bolond volt mind a három. A legbolondabb az volt, aki zongorázott, már vérezték az ujjai, de ő még akkor is csapkodta a billentyűket. A másik is bolond volt, aki állandóan a körtefákat nyesegette, hiszen ez a vizenyős talaj egyáltalán nem jó a körtefáknak. És bolond volt a harmadik is, aki

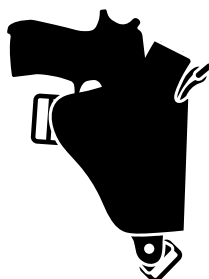
alig tudott már járni, erősen sántított, mégis folyton a veteményeskertet kapálgatta.

Összenéztünk Szabó Zoltánnal. Igen, majdnem bizonyos, hogy a Torontál nővérek laktak itt, és aztán egy éjszaka rájuk gyújtották a faházat. Megkérdeztük, hogy mi történt az asszonyokkal. Ők kimenekültek a házból, mondja a fegyveres harcos. Egész éjszaka nézték az égő, parázsló faházat, reggel meg elmentek valahová a partra, a szőlősdombok közé. Az egyikük, talán a legbolondabb, azt mondta, hogy egy fehér falú kastélyba mennek, ahol senki sem fogja őket megtalálni. Nagyon messzire kell menniük, mert erre felé nincsenek fehér falú kastélyok.

Ezután a szakállas szabadságharcos, aki már egyáltalán nem emlékeztet orosz katonaszökevényre, felajánlja, hogy elkísér bennünket a parancsnokhoz, aki majd beszél nekünk egységük harci tevékenységéről, hiszen bizonyára azért jöttünk, hogy a harci tevékenységekről írjunk. Rábólintottunk, hogy igaza van.

Tartalom

Fényképek egy háborúról	5
I.	10
II.	20
III.	37
IV.	53
V.	70
VI.	85
Háborús fényképek nyomában	97

Kalota Művészeti Közhasznú Alapítvány
Napkút Kiadó Kft.

1027 Budapest, Fazekas u. 10–14.

Telefon: (1) 787-5889

Mobil: (70) 617-8231

E-mail: napkut@gmail.com

Honlap: www.napkut.hu

Korrektor: Tamás Judit

Tördelőszerkesztő: Szondi Bence

Borítóterv: Kesperü Piroska

Nyomdai kivitelezés: Érdi Rózsa Nyomda

ISBN 978 615 6283 59 7

GION NÁNDOR REGÉNYEI 6.

Márta teáscsészéket hozott ki a konyhából, és lerakta elének az asztalra. Fehér teáscsészék voltak, hosszú farkú, furcsa zöld színű festett állatok tekeredtek rajtuk.

– Ezek gyíkok? – kérdezte Szivel Sanyi.

– Sárkányok – mondta Zsuzsanna.

– Kínai porcelán – mondta Elvira.

– A kastélyban kínai tányérjaink is voltak, de a tányérokat összetörték a bőrkabátosok. Ordítottak és a földhöz csapkodták a kínai tányérokat, Écskai Pistát meg elvitték a börtönbe, mert nem tudott nekik búzát és zsírt adni.

– Valakivel fel kell ásatni a kertet – mondta Zsuzsanna. – Hamarosan tavasz lesz, be kell ültetni a kertet, kár lenne parlagon hagyni.

K **NAP**
KUT

2490 Ft

9 786156 283597